

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΕΤΟΣ ΚΖ' (27)
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 326
ΙΟΥΛΙΟΣ
- ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
2005

ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΧΤΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ... «ΓΚΡΕΜΙΖΟΥΜΕ»

Τι χτίζουμε; ΠΟΥ χτίζουμε; ΠΩΣ χτίζουμε; ΠΟΙΟΙ χτίζουνε;

Αυτό γίνεται σήμερα το κομβικό πρόβλημα του **Ζαγορίου** που επιτέλους αρχίζει να προβληματίζεται και να ανησυχεί τους Ζαγορίσιους και όσους αγάπησαν και αγαπούν την ξεχωριστή αυτή περιοχή.

ΤΙ ΧΤΙΖΟΥΜΕ; Ό,τι θέλουμε χτίζουμε. Αλλά κυρίως Ξενώνες και Ξενοδοχεία (και με πιόνες παρακαλώ όταν το Ζαγόρι δεν ξεδίψασε ακόμη....).

ΠΟΥ ΧΤΙΖΟΥΜΕ; Πάλι όπου θέλουμε. Μέσα σε κάμπους, σε ποταμιές, σε βουνά και σε λαγκάδια.

ΠΩΣ ΧΤΙΖΟΥΜΕ; Ξανά όπως θέλουμε. Μέσα σε μια περιοχή που έγραψε ιστορία με την αρχιτεκτονική της αρμονία, με το περιβάλλον και τους ανθρώπους του (βλέπε βιβλίο Β. Χρηστίδη). Έτσι, χωρίς σχέδιο, χωρίς προοπτική, χωρίς ευαισθησία, άναρχα και άσχεφτα.

ΠΟΙΟΙ ΧΤΙΖΟΥΝΕ; Να ήταν μόνο οι Ζαγορίσιοι καλό θα ήταν. Τελευταία όμως έχουμε και την εισβολή Ξένων εχούμενων και παραλήδων που εκμεταλλεύονται και τις παχυλές επιδοτήσεις στο όνομα του Αγροτουρισμού (...ποιοι Αγροτουρισμού;) και οι οποίοι βλέπουν το Ζαγόρι σαν τη μοναδική πηγή πλουτισμού για τους ίδιους χωρίς καμιά ουσια-

στική προσφορά στην ανάπτυξη του τόπου. Ούτε δεκάρα από τα κέρδη τους δεν αφήνουν στα χωριά μας, παρά μόνο τα απόβλητά τους κι αυτό κάποιον το λένε ανάπτυξη. Δυστυχώς το Ζαγόρι χτίζεται (και θα χτίζεται όλο και περισσότερο φοβόμαστε) από ανθρώπους άσχετους, χωρίς καμιά

λον του, που όμοιο λίγες περιοχές έχουν να επιδείξουν. **Ληλατούμε, τελικά, τη μνήμη μας.**

Τούτο το Περιοδικό, χρόνια τώρα κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, δεχόμενο τους μύδρους κάποιων. Τώρα που οι κώδωνες έγιναν καμπάνες άρχισαν και άλλοι να φωνάζουν (Ζαγορίσιοι και

στο προηγούμενο τεύχος) γιατί ταυτίζεται απόλυτα με τις θέσεις του Περιοδικού:

«**Σανίδα σωτηρίας η πρόσφατη ένταξη της περιοχής στο δρυμό Βόρειας Πίνδου. Ορίζει ένα πεδίο μάχης για τους ρομαντικούς, καθώς στο ερχόμενο διάστημα θα αρχίσει η σύνταξη των μελετών που θα ρυθμίζουν τους περιορισμούς στις διάφορες ζώνες του Δρυμού. Όμως αναμφίβολα αναγκαία είναι και η ανάδειξη της τοπικής οικονομίας. Μόνο όταν τα χωράφια ξαναφυτευτούν, τα αμπέλια και οι υπόλοιπες παραδοσιακές καλλιέργειες σταματήσουν να ξεραίνονται και τα τουριστικά καταλύματα πάψουν να είναι η αποκλειστική πηγή εισοδήματος, μόνο τότε το Ζαγόρι και οι υπόλοιπες μοναδικές περιοχές της Ελλάδας θα διατηρηθούν.**»

Αλλά εμείς χτίζουμε «χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδώ τείχη μεγάλα και υψηλά»... (αλλοιώτικα από εκείνα τα Καβαφικά) που μας χωρίζουν απ' το παρελθόν και δεν ανοίγουν δρόμους στο μέλλον και εμείς πανευτυχείς «άδομεν».

Και το φορτωμένο με αγωνία ερώτημα εμάς των παλαιότερων είναι:

— Ποιο Ζαγόρι παραλάβαμε και ποιο τάχα θα παραδώσουμε σ' αυτούς που έρχονται;

B.T.

Σήμα κινδύνου για την περιοχή

Η άναρχη δόμηση απειλεί το Ζαγόρι

► Εκτενείς αναφορές σε έγκυρα περιοδικά

συναισθηματική ταύτιση με τον τόπο και την ιστορία του, χωρίς βιώματα, χωρίς το άγιο πάθος και την **ωραία ανιδιοτέλεια των Ζαγορίσιων** (απαραίτητοι παράγοντες κάθε ευποιίας), αλλά με μοναδικό κίνητρο εκείνο του Κερδού Ερμή (η κυρίαρχη «ιδεολογία» της εποχής μας).

Τώρα, τι γκρεμίζουμε; (για να δικαιολογηθεί και ο τίτλος του γραπτού).

Γκρεμίζουμε την Ιστορία του τόπου μας. Αυτό γκρεμίζουμε. Γκρεμίζουμε και ληλατούμε την πολιτιστική του παράδοση, το φυσικό και δομημένο περιβά-

ξένοι). (Βλέπε σε άλλες σελίδες τη συνέντευξη του Μ. Βλάχου, προέδρου της Ένωσης Τουριστικών Επιχειρηματιών Ζαγορίου). Είθε να μην είναι αργά.

Κι ακόμη το Περιοδικό, κατέθεσε επίμονα και επανειλημμένα τις θέσεις του για το μοντέλο τουρισμού που ταίριαζε και ταιριάζει στο Ζαγόρι: **αυτό του πραγματικού Αγροτουρισμού** (βλέπε σχετικά σε άλλη σελίδα).

Θα κλείσουμε με την καίρια επισήμανση του κ. Κρίτωνα Αρσένη (με καταβολές Ζαγορίσιες, γιο της βουλευτού κ. Μαρίας Αρσένη, που δημοσιεύσαμε

Το Κουκούλι μετά τα 1913

Το Ζαγόρι κάποτε... Τώρα... «αποχαιρέτα την Αλεξάνδρεια που χάνεις...».

Χρονογράφημα*Και τώρα; Καλοκαιράκι...*Σταύρου Συκιώτη

μας. Ασυνειδήτα, όμως, διαμορφώνεται, παράλληλα, και η ψυχολογία μας. Ένας «κουλουριάρικος μανδύας» μας περιβάλλει και συνοδεύει τα όποια βήματά μας και διακατεχόμεθα από κολακευτικό πνεύμα ονομπισμού. Πάντα εξετάζουμε το πού θα πάμε, τι θα συντήσουμε, τι θα δούμε και πόσοι θα μας δούνε και τις θα μπορούμε να λέμε στην επιτροπή μας, με κάποιες διατάξεις για τον ίδιο μας τον εαυτό. Όλα μέσα στην ανθρώπινη ψυχολογία, όταν η αυτογνωσία μας υπολείπεται του αναγκαίου βαθμού και «φερόμεθα και αγόμεθα» από το πάντα «καλάτζον» συναισθήμα.

Ανεξάρτητα, τώρα, από τους βιοτικούς και κοινωνικούς παράγοντες που διαμορφώνουν την παραπάνω αναγκαιότητα, υπάρχουν πάντα και αντισταθμιστικές πλευρές που ωφελούν, ιδιαίτερα, την οικονομική δραστηριότητα, δηλ. αυτό που λέμε «Αγορά». Οικονομικά τα οφέλη από την κίνηση ομάδων ανθρώπων προς όλες τις διευθύνσεις, από την προσφορά υπηρεσιών και αγαθών για την κάλυψη των απαιτήσεών τους. Είναι μαγνήτες τα καλοκαιρινά «επιδόματα αδειών» τα Τραπεζικά «διακοπο-δάνεια», τα όποια διαθέσιμα «κομποδέματα» που περιμελούν, όλα, να κυκλοφορήσουν –βασικός προορισμός τους– για την τόνωση και την «ευεξία» της Αγοράς.

Χαλάλι τους! Γιατί το καλοκαίρι –όπως και η κάθε εποχή του χρόνου– δεν είναι μόνο «οικονομικός υπολογισμός» ή «λογική» θεώρηση

του προβλήματος της ζωής μας. Είναι μια αναγκαιότητα αναζωογόνησής μας, αλλά είναι, ωστόσο και πρόκληση της εποχής, του ίδιου του καλοκαιριού, που μας το λέει με το στίχο του Γεράσ. Μαρκορά:

«.....
Είμαι, ναι, το Καλοκαίρι,
που, στόλισμα του κόσμου
μ' ένα βλέμμα όλα τα μέρη
από λάμψη πλημμυρώ.
.....»

Η ατμόσφαιρα, όπως μας παρουσιάζεται σκηνοθετημένη από τις καιρικές συνθήκες, πάντα επηρεάζει την ψυχική μας διάθεση. Ένας μουντός ή συννεφιασμένος καιρός, μια φιλοβορροχούλα ή ένα παγερό αεράκι, ένας λαμπερός ήλιος σ' ένα καταγάλανο ουρανό, όλα γίνονται βιώμα μας και διαμορφώνουν την ψυχολογία μας.

Τα «ατού» του καλοκαιριού περισεύουν. Η μεγάλη διάρκεια της μέρας, ο λαμπρός και ζεστός ήλιος, η φωτεινότητα όλης της πλάσης που ζωηρεύει τα χρώματα του περιβάλλοντός μας και παράλληλα η αφθονία των λαχανικών και των φρούτων και άλλων αγαθών της γης,

«.....
Κι' ευωδιάζει καλοκαίρι
του Θεού χαρά,
δόση και βουνά και ράχες
κάμποι και νερά.
.....»

(Μιλτ. Μαλακάσης)
Όλα αυτά είναι πλανερσί κράχτες του καλοκαιριού, που διαρκεί ημερολογιακά 93 μέρες και 15 ώρες.

Οι αρχαίοι, μάλιστα, θεωρούσαν τον Ιούλιο –πρώτος μήνας του καλοκαιριού μας – σαν το πρώτο μήνα του χρόνου και τον ομοιάζαν «Εκατομβαιών», παίρνοντας το όνομά του από τον Εκατόμβαιο Απόλλωνα.

Σ' άλλες εποχές, παλιότερα, το κείμενό μου δεν θα μιλούσε για διακοπές κλπ. Γιατί τότε –μέχρι τον πόλεμο 1940-31– δεν υπήρχε διαθέσιμος χρόνος για τέτοιες πολυτέλειες. Φυσικά, αναφερόμαστε στον αγροτικό κόσμο της υπαίθρου, όπως και της περιοχής μας. Τότε, οι καλοκαιρινοί μήνες λέγονταν «Θεριστής - Αλωνάρης - Τρυγητής» και απαιτούσαν πολλή δουλειά, συνεχή νυχτοήμερη προσπάθεια, ακατάβλητη ανταχή κλπ για να προλαβαίνεται το κύλισμα του χρόνου και να συμβαδίζουν με την πορεία του.

Ήταν μια «αγροτική μάχη» για το γέμισμα του αμπαριού και του βαρενιού, που συμβόλιζαν τα «βραβεία της νίκης» και την ικανοποίηση και αγαλλίαση από το μέγεθος των κόπων. Ωστόσο, τις εποχές εκείνες και τον όλον τρόπο ζωής χαρακτήριζε μια πολύπλευρη και πολυσήμα-ντη γραφικότητα, που δεν έδινε μόνο ομορφιά και ποίηση στην καθημερινότητά τους αλλά και μια άμεση σχέση με τη φύση και το περιβάλλον.

Το Ζαγόρι μας μπορεί να έχασε την παραπάνω γραφικότητά του, διατηρεί ωστόσο το μοναδικό του φυσικό χώρο. Η έλλειψη της γεωργίας και σε μεγάλο βαθμό και της κτηνοτροφίας του, άφησαν τη φύση να λειτουργήσει με τις δικές της προϋποθέσεις. Γι' αυτό η βλάστηση με το αφειδώλετο πράσινό της Εί-αναθάρουν και κυριαρχεί έντονα. Είναι ένας χώρος ανασασμού, αναζωογόνησης, φρεσκάδας ψυχής και πνεύματος.

Όσοι πιστοί προσέλθετε.... και Καλό Καλοκαίρι...

κάτω στον ισχίο του παχύ. τραπέζι η μάνα στρώνει.

Του γάστρου εκείνο μπριανί Ω! Πως μοσχοβολούσε! και το σταρένιο το ζεστό ψωμί της εργατιάς το κόπο λησμονούσε.

Κι' όταν τ' αλώνι πια κοιτεί και τ' αλόγα θα βγούνε, άχυρα και καρπός μαζί, στο στρόγιο μαζευτούνε.

Με τα δικράνια η εργατιά, το λίνισμα θ' αρχίσει, αν πέρα απ' τη ρεματιά, πρώμος αέρας θα φουσησει.

Και η γιαγιά γονατιστή ξεχάλισμα θ' αρχίσει, και το ντριμόνισμα ακολουθεί το στάρι πια να καθαρίζει.

Και στα τσουβάλια θε να μπει κι' αμπαρία θα γεμίσει, θα πάει στο μύλο να κοφτεί κι αλεύρι θα γυρίσει.

Αχ! πως αλλάξαε οι καιροί, πως ήρθαν τέτοια χρόνια και λιγοστοί μέιναν οι χωριανοί, και ράγιζαν και ρήμαζαν τ' αλώνια.

Γ. Ζαχαρίας

Τουρισμός και «τουρισμός»

– Αναδημοσιεύουμε το ένθετο **οικοτοπία της Καθημερινής** το παρακάτω ρεπορτάζ που αναφέρεται στον αγροτουρισμό-οικοτουρισμό στην Ιταλία για να δούμε και να συγκρίνουμε με το τι γίνεται στο Ζαγόρι και ειδικά στην Ελλάδα.

– Επίσης στη συνέχεια αναδημοσιεύουμε ένα παλιό κείμενο της γνωστής από πρόσφατη δημοσίευση στο περιοδικό μας **Εύης Βουτσινά**, που με νοσταλγία αναφέρεται σ' ένα κόσμο και ένα τρόπο ζωής που εμείς οι παλιότεροι δώσαμε στα χωριά μας.

CA' BASINO STHN ITALIA**Ο παράδεισος του Φάουστο**

σύγκριση με την Μπολόνια, την Πάρμα και τη Μόντενα. Ο κόσμος λοιπόν νόμιζε πως είμαι τρελός. Πείστηκαν μόνο όταν συνειδητοποίησαν ότι ο τουρισμός θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μέσο, αφενός για να γνωρίσουν οι ξένοι, Ιταλοί και μη, τον τόπο τους, αφετέρου για να διοχτευθούν στην αγορά τα προϊόντα που παρήγαν». Ο Φάουστο Φατζιόλι προηγήθηκε, ακολούθησαν πολλοί και, σήμερα, έχει συσταθεί ένα δίκτυο οικοτουριστικών καταλυμάτων σε ακτίνα λίγων χιλιομέτρων, όπου «αν εγώ δεν έχω διαθέσιμα δωμάτια, θα σε στείλω στο γείτονα. Θα μπορώ όμως να εγγυηθώ προσωπικά για το επίπεδο των υπηρεσιών που θα σου προσφέρει, και μάλιστα στις ίδιες τιμές, γιατί η λογική μας δεν είναι να ανταγωνιζόμαστε ο ένας τον άλλο, αλλά να φέρουμε περισσότερο κόσμο στον τόπο μας και στη φιλοσοφία που έχουμε για τη ζωή».

Ζυμώνοντας «πιαντίνα» και κάνοντας βόλτες στο δάσος με το άλογο

Πριν από μερικούς μήνες άρχισε η πλήρης ανακίνηση του ξενώνα Ca' Basino, που αναμένεται να ολοκληρωθεί στις αρχές Αυγούστου. Σήμερα λειτουργούν ήδη οι 2 από τους 6 αυτόνομους χώρους φιλοξενίας, ενώ εδώ και ένα χρόνο έχουν τοποθετηθεί

15 φωτοβολταϊκά πανέλα και μία ανεμογεννήτρια για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της μονάδας. Μέσα στις επόμενες εβδομάδες θα είναι έτοιμο και το μικρό μαγαζάκι όπου θα εκτίθενται και θα πωλούνται τα

Της Αλεξάνδρας Μανδρακού

Φωτο: Βαγγελής Ζαδός

προϊόντα της οικοτεχνίας Φατζιόλι - μαρμελάδες, σάλτσες, λικέρ, φυσικά καλλυντικά, γκράπα και κρασί, όλα από πρώτες ύλες βιολογικής καλλιέργειας με την πιστοποίηση του ιταλικού οργανισμού AIAB. Το σίγουρο πάντως είναι πως όποιος αποφασίσει να βαρεθεί ούτε στιγμή. Θα μάθει να αναγνωρίζει τα βότανα και τα μυρωδικά που αφθονούν στην περιοχή, θα ζυμώσει «πιαντίνα», το παραδοσιακό ψωμί της Εμίλια-Ρομάνια, ενώ κατόπιν συνεννόησης θα επισκεφθεί το κτήμα της οικογένειας όπου καλλιεργούνται με βιολογικές μεθόδους αμπέλια (ποικιλίες San Gionese και Trebiano), δημητριακά και οπωροκτεπτετικά, ενώ εκτρέφονται κότες, κουνέλια και η αυτόχθονη, σπάνια πλέον, ράτσα αγελάδας της περιοχής. Αν επιθυμεί, θα κάνει ιππασία, τοξοβολία και ποδηλάτο βουνοί, θα ακολουθήσει τις κόρες του

ΤΙΜΕΣ

1 διανυκτέρευση με πρωινό 35 Ε/άτομο. Περισσότερες από 1 διανυκτερεύσεις με πρωινό 32 Ε/άτομο. Διαμονή 1 εβδομάδα για 2 άτομα με πρωινό 300 Ε (και τα 2 άτομα). Διαμονή 1 εβδομάδα για 4 άτομα με πρωινό 400 Ε (και τα 4 άτομα). Παιδιά κάτω των 2 ετών δωρεάν. Παιδιά κάτω των 8 ετών έκπτωση 40%. Γεύμα: 15-18 Ε το άτομο.

Τα γεμάτα κατώγια της γιαγιάς...

Της ΕΥΗΣ ΒΟΥΤΣΙΝΑ

προμήθειες. Άλλωστε, είναι λίγα τα πράγματα που κρατούν πια στα σπίτια αφού, κάθε εποχή, βρίσκες κανείς στην αγορά ό,τι θέλει. Επαίξε και τον

κακό της ρόλο η υποτιμητική εξίσωση: φτιάχνει λουκάνικα και πετιμέζια άρα είναι γριά και χωριάτισσα! Φτου! Ξελευτερία, λοιπόν, μέχρι που τρακάραμε πάνω σε κάτι τρελές αγελάδες, διοξινούχα κοτόπουλα, χοιρινά που τρώνε... (να μην σας πω και απήλασσε πάλι) και σκεφτόμαστε λίγο πιο ψύχραιμα.

Έτσι, καθώς το φένο φέρνει το άλλο, σκέφτηκα μεγάλα κατώγια γεμάτα με καλούδια αρκετά για να συντηρήσουν μια μεγάλη οικογένεια σ' έναν σκληρό χειμώνα.

Εχω δει τέτοια κατώγια, στην Κρήτη, στη Νάξο, στην Ηπειρο, στη Σιάτι-στα που λειτουργούν εν μέρει πια, μια και έχουν ατονήσει οι τεχνικές συντήρησης των τροφίμων. Τα οργανωμένα αγροτικά νοικοκυριά έχουν πια έναν-δυο καταψύκτες και περισσότερα από ένα ψυγεία και συντηρούν εκεί τις

τυλιγμένα και άλλα φρούτα λιαστά που θα βράσουν να γίνουν κομπόστες, ξύλινες κούτες με παξιμάδια, αλευρικά, τα ταλάρια με τις ελιές, τα όσπρια και το τυρί της χρονιάς και τα γυάλινα βάζα με τα γλυκά του κουταλιού, κρασί, καρυδάκι, μελιτζανάκι, δαμάσκηνο, βερικόκο.

Όλα με τάξη και μέτρο. Μπόλικά στα εὔπορα σπίτια, λιγοστά στα πιο φτωχά και στις δύο περιπτώσεις ναός της φροντίδας, της νοστιμίας και της οικονομίας ήταν αυτές τα κατώγια. Βεβαίως υπήρχε φύλακας άγγελος, κάποια από τις γυναίκες του σπιτιού, η πιο ηλικιωμένη συνήθως που είχε τον έλεγχο αυτού του θησαυρού. Εδώ δεν είναι «μπάτε σκυ-λοι αλέστε» γιατί χρειάζεται κουμά-ντο και ρέγουλα για να εξασφαλιστεί η επάρκεια, για να διαρκέσει η ηδονή, για να μην λείψει τίποτα, αλλά και να μην πάει χαμένο το παραμικρό. Δεν είναι οι τεράστιες ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν, είναι και ο κόπος που απαιτεί η προετοιμασία τόσων πρ-αγ-

μάτων: είναι η άποψη πως η τροφή είναι ιερή και η σπατάλη της αμαρτία.

Ηλιος, αέρας, ξίδι, κανόνι, αλάτι είναι τα φυσικά συντηρητικά. Όταν αφθονεί ένα είδος, ψάρι, λαχανικό, κρέας, φρούτο, καταναλώνεται φρέσκο σε κάποιες ποσότητες και το υπόλοιπο συντηρείται. Τα κρέατα και τα ψάρια αλατίζονται και στεγνώνουν στον ήλιο ή στον αέρα, τα λαχανικά στεγνώνονται ή γίνονται τουρσί μέσα σε ξίδι ή άρμη, τα φρούτα ξηραίνονται στον αέρα ή βράζονται με πετιμέζι ή με ζάχαρη κ.τ.λ. Πάντως τίποτα δεν πετιέται, ενώ με το μαγείρεμα των συντηρημένων τροφίμων, δοκιμάζει κανείς καινούργιες γεύσεις ή έτσι απο-κτάει παραπάνω ενδιαφέρον το καθημερινό τραπέζι. Και τώρα γίνονται αυτά αλλά σε πολύ μικρή κλίμακα – δεν είναι ο κανόνας όπως ήταν άλλοτε. Για σκεφθείτε όμως ότι πολλά απ' αυτά μπορείτε, με ελάχιστο κόπο να τα φτιάξετε πολύ πιο εύκολα και σε μικρές ποσότητες, αφού η οικογένεια τώρα είναι μικρή και οι ανάγκες περιο-ριζόμενες.

Το πιο σημαντικό είναι ότι θα δοκιμάσετε συντηρημένα τρόφιμα χωρίς βιομηχανικά πρόσθετα και θα μπορείτε να καταλάβετε και να ξεχωρίσετε ένα σωρό γεύσεις.

Ο θέρος

Πριν ξεμυτίσει ο ήλιος στο βουνό και ατλώσει το πέπλο της η μέρα ανάστατο, πέρα για πέρα, το χωριό!... Ο θέρος ανοίγει τα χρυσά φτερά για να μοιράσει ασπλόγερα τα δώρα του καλού πατέρα.

Καθώς αργοσαλεύει η φραμελιά και φυγουργάει στο θαμπό φεγγάρι η μάνα σκονντάει το μωρό παιδί... Θα του ταιριάσει φασκιώπανα και φυλαχτά.

Θρεφτάρι ολόζώντανο θα το χαρεί στα ψωμοχώραφα μαζί της να το πά-ρει.

Μπροστάρης, στα μέσα κι έξω, ο πα-πούς καλεί της νιότης τα ατσάλενα χέρια να θυσιάσουν στο βωμό της εργατιάς. Να ξεπορτίσει το καραβάνι σύσσω-μο!...

Να ξανοιχτεί στην πάλη της ζωής να σμίξει με της χαραυγής τ' αστέρια.

Εκεί, στο ξέφωτο της ρεματιάς αντίπερα στις εκκλησιές τ' αμπελι οι θεριοτάδες, καλόγγοιμα ιδρωκο-πούν.

Αφήνουν πίσω τους, βουνό τις θημο-νιές

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΜΝΗΜΕΣ

να τις στοιβάξουν στ' αλώνια τα ψηλά όπου θα γίνουν τα όνειρά τους μέλι...

Χαρά στις ρούγες! Στο σπίτι του ζευ-γιάς!

Γλυκόπιστο κρασί στο χάνι... Ευλογημένη και τούτη η χρονιά! Θε να το χορτάσει ο κόσμος το ψωμί... Να προσαράξει με τη χειμωνιά σ' απάνεμο και ήρεμο λιμάνι.

Γ. Μπούσης

Αλώνισμα

Γλυκολαλούν οι πέρδικες και κελανθεί τ' αρδόνι δεμάτια όλοι κουβαλούν και στρώνεται τ' αλώνι.

Και πριν ο ήλιος να φανεί, χαλάσανε οι θημωνιές και τ' αλόγα πια καρτερεί να τρίβουνε τις καλαμιές.

Σταυροκοπιέται η γιαγιά όταν, με την τριχιά τα δένει, κι ευχές ψιθυριστά, νομίζω, πως τους κρένει.

Δένει στο στρόγιο την τριχιά

ΠΛΗΘΑΙΝΟΥΝ ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΛΟΓΩ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ...

Στα όρια του υπερκορεσμού το Ζαγόρι

Κατακόρυφη αύξηση των τουριστικών καταλυμάτων στο Ζαγόρι (δήμο Κεντρ. Ζαγορίου, Τύμφης, Πάπιγκο, Αρίστη) παρατηρείται τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα ο έντονος ανταγωνισμός που δημιουργείται να οδηγεί σε αρνητικές συνέπειες για όσους ζουν αποκλειστικά από τον τουρισμό. Η περιοχή έχει ανάγκη από μια σχετική μελέτη για να μην φθάσει σε σημείο υπερκορεσμού.

Την τελευταία 5ετία ο αριθμός των δωματίων που έχουν κατασκευαστεί στο Ζαγόρι (εξαιρέση τα χωριά του δήμου Ανατολικού Ζαγορίου) έχει διπλασιαστεί και είναι χαρακτηριστικό ότι σε ορισμένα χωριά, τα πιο δημοφιλή (Μονοδένδρι, Πάπιγκο κ.ά.), υπάρχουν μέχρι και 400 κρεβάτια, αριθμός υπερβολικός αν σκεφτεί κανείς τις δυνατότητες που υπάρχουν σε ότι αφορά τις υπόλοιπες υποδομές για υποδοχή τουριστών (εστιατόρια, τουριστικά γραφεία, μεταποιητικές μονάδες).

ΟΙ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ

Στην αλματώδη ανάπτυξη των τουριστικών καταλυμάτων οδήγησε η σημαντική παροχή επιδοτήσεων από προγράμματα αγροτουρισμού, το LEADER που προέρχονται είτε από το ΠΕΠ Ηπείρου, είτε από το Υπουργείο Γεωργίας και καλύπτουν μέχρι και το 60% της επένδυσης. Οι ντόπιοι, αλλά και αρκετοί ξένοι έχουν εκμεταλλευτεί την ευκαιρία αυτή με αποτέλεσμα τα Ζαγοροχώρια σήμερα να φτάνουν σε όρια

υπερκορεσμού σε ότι αφορά τα τουριστικά καταλύματα. Ο ανταγωνισμός έχει μεγαλώσει σε υπερβολικό βαθμό και αυτό έχει ρίξει και τις τιμές», δηλώνουν στην «Η» ο πρόεδρος της Ένωσης Τουριστικών Καταλυμάτων Ζαγορίου κ. Μιχάλης Βλάχος, ο οποίος θεωρεί ότι η αλόγιστη αυτή χρηματοδότηση και η έκδοση αδειών για τη δημιουργία καταλυμάτων

ποιητικών μονάδων τις οποίες έχει ανάγκη η περιοχή για την παραπέρα ανάπτυξη της (φούρνοι, εργαστήρια λαϊκής τέχνης, μελισσοκομία, δασοκο-

δεν εκμεταλλεύονται μόνο οι ντόπιοι που διαθέτουν έτσι κι αλλιώς οικόπεδα στην περιοχή, αλλά και ξένοι που έρχονται για να επενδύσουν στο Ζαγόρι.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΔΑΦΝΗ ΤΣΙΟΛΗ

μία κ.ά.) μένουν ανεκμετάλλευτες. «Οι περισσότεροι ενδιαφέρονται μόνο για τη δημιουργία δωματίων κι ως υπάρ-

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΜΕΛΕΤΗ

«Είναι παράλογο και δεν έχουμε που θα οδηγήσει», τονίζει ο κ. Βλάχος που κρούει τον κώδωνα του κινδύνου προτείνοντας να συνταχθεί μελέτη για την περιοχή του Ζαγορίου στην οποία θα αναλύονται οι δυνατότητες που υπάρχουν, θα αναφέρονται τα χωριά που έχουν κορεστεί και οι λύσεις που μπορούν να δοθούν. Χαρακτηριστικά της κατάστασης που επικρατεί είναι, όπως μας επισημαίνει ο κ. Βλάχος, ότι το 90% των χρηματοδοτήσεων για τέτοιου είδους επενδύσεις που αφορούν τον τουρισμό συ-

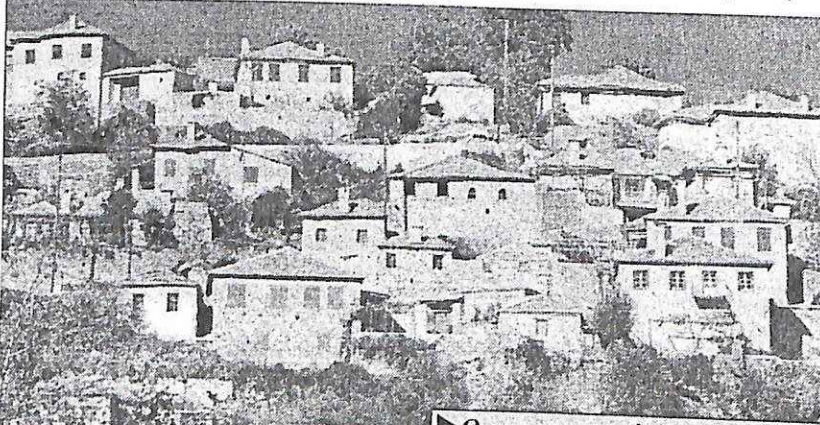
νολικά στο Ν. Ιωαννίνων, απορροφάται από την περιοχή του Ζαγορίου ενώ ελάχιστες είναι αυτές που «πηγαίνουν» στην περιοχή των Τζουμέρκων όπου έχουν αρχίσει να γίνονται βήματα ανάπτυξης. «Τα καταλύματα είναι πολλά, οι επισκέπτες μοιράζονται και πολλοί δεν καταφέρνουν να βγάλουν αυτά τα έξοδα» υπογραμμίζει.

Το μόνο αισιόδοξο στοιχείο είναι, σύμφωνα με τον κ. Βλάχο ότι ο τουρισμός στο Ζαγόρι ακολουθεί κάθε χρόνο αυξητική τάση. «Τα Ζαγοροχώρια κατέληξε, παραμένουν στις πρώτες προτιμήσεις των τουριστών».

(«ΗΠΕΙΡΟΣ», Σάββατο -Κυριακή 9-10 Ιουλίου 2005)

► **Ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος και λείπουν οι υποστηρικτικές υπηρεσίες, αφού όλοι (και ξένοι) στρέφονται προς τους ξενώνες και ορισμένα χωριά διαθέτουν ως και 400 κρεβάτια!**

► **Ο πρόεδρος της Ένωσης Μιχ. Βλάχος κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και προτείνει να συνταχθεί μελέτη για να σχεδιαστεί η ανάπτυξη της περιοχής**

μιουργία καταλυμάτων, μόνο ωφέλιμη δεν είναι για όσους ζουν από τον τουρισμό.

ΛΕΙΠΟΥΝ ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Παράλληλα, επισημαίνει ότι δεν υπάρχει σωστή αναλογία δωματίων και άλλων υπηρεσιών αφού τα προγράμματα και οι επιδοτήσεις που προσφέρονται για τη δημιουργία και μετα-

Παραδοσιακό κατάλυμα & Εστιατόριο

Μονοδένδρι Ιωαννίνων
τηλ. 26530 71997 / κιν. 6945/449661

Αρβανίτης Σπύρος

Τι μπορείτε να δείτε επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι

- **ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ** στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων, τηλ. 26530 71573. Ώρες λειτουργίας 10.00-17.00 καθημερινά εκτός Τρίτης. Έκθεση φωτογραφίας «Ελλάδα 1896-1906 -- Εικόνες από στερεοσκοπικές φωτογραφίες». Γενική είσοδος. 2 Ε. Πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα.
- **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ**. Λειτουργεί στο Μικρό Πάπιγκο Ζαγορίου με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοικτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα 15.00, 16.00-19.00 τηλ. 2653041071.
- **ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ»** στους Κήπους. Λειτουργεί καθημερινά. Τηλ. 26530 71826.

«ΣΤΟΛΟΒΙΤΙΚΑ»

Αφηγήτρια Μαρίνα Λωλίδη

3 κόρες. Λίγα χρόνια μετά το γάμο τους η οικογένεια εγκατέλειψε το χωριό. Εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Οι κόρες τους παντρεύτηκαν. Με τη σύζυγό του έρχονταν συχνά στο χωριό. Ήταν τύπος γλεντζές και όσο διέμενε στο χωριό καλούσε τα όργανα από Φραγκάδες (Συγκρότημα Αναστασίου Νάτσα).

Αυτό το μαρτυρεί και το τετράστιχο, που στοιχειοθετήσαν οι οργανοπαίχτες:

Ο γιατρός με το Σωτήρη
κάθονταν στο παραθύρι
για τον Τάσο κουβεντιάζον
και τα γρόσια του τοιμάζον.*

* Ο Σωτήρης Ντούλας από Καμνιά (Ανθρακίτη) συγγενής της οικογένειας Βέλλιου και αδελφικός φίλος του γιατρού Ιωάννη Αναστασίου.

2. ΟΙΚΙΑ ΜΠΑΤΖΕΛΗ

Βρίσκεται στο Α τμήμα του χωριού. Κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας χρησιμοποιείτο για «καζάρμα» (Τουρκικό φυλάκιο). Μετά το 1913 με τη φυγή των Τούρκων η οικία Μπατζέλη περιήλθε στην Κοινότητα. Έγινε δημοπρασία και κατακυρώθηκε στο Βασίλη Τσίτο για αποθήκη ζωτροφών. Σήμερα έχει καταρρεύσει.

3. ΟΙΚΙΑ ΜΠΟΥΚΟΥΝΕΛΗ

Ερειπωμένη οικία απέναντι από το άγαλμα Κυριάκου Μανίκα (ευεργέτη του χωριού). Συνορεύει Α και Ν με κοινοτικό δρόμο. Β. με οικία Θ. Λωλίδη και Δ. με οικία Σταυρίδη και Στυροπούλου.

Την οικογένεια αποτελούσαν οι:

1. Στέφανος Μπουκουνέλης (δασκαλός)
 2. Αθηνά Μπουκουνέλη (αδελφή Ελισάβετ Σταυρίδη)
 3. Κων/νος Μπουκουνέλης (υιός)
- Ταξιδεύονταν στη Ρουμανία. Τα πρώτα χρόνια επισκέπτονταν το χωριό. Είχαν την κακή τύχη εκεί στην ξενιτιά να χάσουν το μοναχογιό του Κων/νο. Από τότε εγκατέλειψαν το χωριό με αποτέλεσμα να καταρρεύσει το σπίτι ώστε με τη πάροδο του χρόνου κατέστη σαρός ερειπίων.

Ο Στέφανος και η Αθηνά άφησαν την τελευταία τους πνοή στη Ρουμανία. Συνεδραμε οικονομικά για την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου του χωριού. Προς τα ΝΑ του χωριού περί τα 10 λεπτά της ώρας σώζεται το «Αλώνι του Στεφανή» και πιο πέρα περί τα 100-150 μέτρα η «Βρύση του Στεφανή» τα οποία έγιναν όπως αναφέρεται σε εντοχισμένη πλάκα «Δαπάναις Στεφάνου Μπουκουνέλη εν έτει 1905». Δυστυχώς σήμερα δεν υπάρχουν. Η βρύση η οποία είχε και στέγη κατέρρευσε προ ετών. Το άλλοτε «Αλώνι του Στεφανή» έχει αλλοιωθεί τελείως με την ανύψωση βάτων και άλλων θαμνών.

ΕΤΟΙΜΟΡΡΟΠΑ

1. ΟΙΚΙΑ Γ. ΓΙΤΣΟΥ

Πολύ παλαιά οικία προς τα ΝΑ του χωριού. Σώζεται σήμερα αλλά ακατοίκητη. Ανήκε στο Γεώργιο Γίτσιου. Την οικογένεια αποτελούσαν οι:

1. Γεώργιος Γίτσιος
2. Χαρίκλεια Γίτσιου και
3. Γίτσιου (κόρη τους).

Η οικογένεια διέμενε μόνιμα στο χωριό. Είχε μεγάλη οικονομική ευχέρεια. Όταν έφθαναν εκεί Τούρκοι ζαπτιέδες (χωροφύλακες) φρόντιζε να τους καλμάρι και τους εφοδίαζε με τρόφιμα και λιχουδιές για να προλάβει το κακό. Πολλές φορές τους έδινε και χρήματα.

Η μοναδική τους κόρη όταν έφθασε σε ηλικία γάμου παντρεύτηκε κάποιον από τα γειτονικά χωριά με τον

Του ΑΧΙΛΛΕΑ ΛΕΝΗ

οποίο εγκαταστάθηκε στη Ρουμανία, όπου εκείνος είχε τις επιχειρήσεις του. Η κόρη χάθηκε στην ξενιτιά από φυματίωση. Τα χρόνια περνούσαν. Εφθάναν σε βαθύ γήρας. Υιοθέτησαν τότε ως ψυχοκόρη την Αφροδίτη Φώτου. Η πατρική οικία περιήλθε σύμφωνα με επιθυμία τους στη θετή κόρη. Αργότερα το σπίτι πουλήθηκε στην Πανωρία Κοκκίνη (Ράπτη) που μένει στη Θεσ/νίκη (καταγόμενη από Διπότημο).

2. ΟΙΚΙΑ ΜΠΑΣΙΑ-ΤΑΚΗ

Βρίσκονταν στην είσοδο του χωριού (Β. Πλευρά). Ιδιόκτητη οικία του Δημ. Χαρισιάδη (Μπάσια-Τάκη), πρώτος εξάδελφος του Κων. Χαρισιάδη (Ταγάρα) και της Ευφροσύνης Αναγνωστοπούλου (μετέπειτα Παντούλα).

Απέκτησαν δύο παιδιά (αγόρι-κορίτσι). Είχαν την ατυχία να τα χάσουν από την τότε αθεράπευτη νόσο της φυματίωσης. Έμειναν μόνοι. Δεν επιχείρησαν να επιστρέψουν στο χωριό. Άφησαν την τελευταία τους πνοή στη Ρουμανία. Το σπίτι περιήλθε στην Κοινότητα επειδή δεν είχαν απογόνους. Κατέστη ακατάλληλο για διαμονή. Κατεδαφίσθηκε και σήμερα χρησιμοποιείται ως Κοινοτική αποθήκη.

3. ΟΙΚΙΑ ΤΣΕΤΣΟΥ

Βρίσκονταν Α του χωριού. Ήταν διώροφο κτίριο. Δεν έμοιαζε για κατοικία. Κατά την αφηγήτρια χρησιμοποιούσε για σταύλο και αποθήκη ζωτροφών η ΤΣΕΤΣΟΥ (χήρα Ιωάννη Τσέτσου). Η οικογένεια δεν άφησε απογόνους. Η ΤΣΕΤΣΟΥ ήταν η τελευταία απόγονος της οικογένειας. Σήμερα το οίκημα αυτό κατέρρευσε.

ΑΡΧΟΝΤΙΚΑ ΟΙΚΗΜΑΤΑ

1. ΟΙΚΙΑ ΤΟΜΠΟΛΟΥ

Βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο Δυτικά του χωριού προς τη «ρόχη» (όπως συνηθίζεται να λέγεται στο χωριό η τοποθεσία). Ανήκε στον Ιωάννη Τόμπολο. Δεν είναι γνωστό το όνομα της συζύγου του καθώς και η καταγωγή της, η οποία είχε και μια αδελφή. Το μόνο που γνωρίζουμε είναι ότι η αδελφή της συζύγου του είχε παντρευτεί στις Φραγκάδες κάποιον με το επώνυμο «ΦΑΝΙΚΑΣ».

Απέκτησαν 3 παιδιά το Γιάννη, τη Θεοδώρα και Όταν η Θεοδώρα έφθασε σε ηλικία γάμου παντρεύτηκε στο Διπότημο το Χρηστάκη Κ. Ράπτη (γνωστό στους νεότερους με το όνομα «Χρηστάκινα»). Μετά το γάμο τους ανεχώρησαν για τη Ρουμανία έπειτα από πρόσκληση του θετού του Χρηστάκη, Βασίλη Ράπτη ο οποίος ερ-

γάζονταν εκεί. Μετά πάροδο ολίγων ετών ο Χρηστάκης προσεβλήθηκε από φυματίωση και σε λίγους μήνες χάθηκε. Η σύζυγός του (που ήταν έγκυος) σε λίγους μήνες απέκτησε το παιδί πηρε το όνομα του πατέρα του.

Μάνα και γιος μετά από πρόσκληση του Ιωάννη Τόμπολου επιστρέφουν στην Ελλάδα. Επειδή εκείνος δεν είχε αποκτήσει παιδιά υιοθέτησε τη χήρα ανήψιά της συζύγου του Θεοδώρα με το μικρό Χρηστάκη. Εκτοτε εγκαταστάθηκαν μόνιμα στο Διπότημο. Πριν ακόμη ο Ιωάννης Τόμπολος υιοθετήθηκε την ανήψιά του έγιναν στους ληστές στόχος τα πλούτη του, που εκείνη την εποχή λυμαίνονταν τα βαλάντια των πλουσίων Ζαγορισίων. Συγκεκριμένα ο λήσταρχος Σταυρέκας πολλές φορές επιχείρησε να καρπωθεί εκτός από τα πλούτη του Τόμπολου και τα πλούτη του Νικόλα Ράπτη τον οποίο απήγαγε όπως λέει το παρακάτω τραγούδι της εποχής εκείνης:

Ο ΣΤΑΥΡΕΚΑΣ

*Στα χίλια οχτακόσια
και στα ογδόντα δυο,
κίνησε ο Σταυρέκας
να πάει στο Στολινό.
Κακό σκοπό 'οπ' είχαν
οι κλέφτες τα σκυλιά,
τον Τόμπολο, το Ζιάπη*
να σφάξουν σαν τ' αρνιά.
Γενναίοι Φραγκαδιώτες
γυναίκες και παιδιά
αράξουν τ' άρματα τους
γλυτών' το Στολινό
εννέα σκλάβους πήραν
δούλους και τον παπά
και το Νικόλα Ράπτη
πήραν για εταίρο.
Μα ο Νικόλας Ράπτης
ήταν άνθρωπος καλός
και τον εγγλύτσε ο Θεός.*

*Πρόκειται πιθανόν για το Γιάννη Τόμπολο.

2. ΟΙΚΙΑ ΝΙΚΟΛΑ ΡΑΠΤΗ

Βρίσκεται στο κέντρο του χωριού. Ο Νικόλας Ράπτης κατέγονταν από το Γιορμέρι Φιλιτών. Εγκαταστάθηκε στο Στολινό κατά το 1840-1850 σε νεαρή ηλικία. Σε λίγα χρόνια παντρεύτηκε. ο όνομα της συζύγου του είναι άγνωστο. Απέκτησαν 2 παιδιά: το Βασίλη και τον Κώστα Ράπτη.

Κατά το 1882 συλλαμβάνεται μαζί με τον Ιωάννη Τόμπολο και εννιά δούλους μαζί με τον παπά, (όπως αναφέρει πιο πάνω τα τραγούδι), από το Σταυροκά καθώς και με εννιά Στολινίτες για αμοιβή λύτερων. Το που οδηγήθηκαν είναι άγνωστο. Αφέθηκαν ελεύθεροι παρά τη θέληση των ληστών, επειδή οι ληστές συνεπλάκησαν με ακηνίτες Σαρακαταναίους (πιθανόν στα Ριζιανά) και αφηνιόστηκαν από τα σκυλιά των Κοπαδιών. Οι κρατούμενοι επωφελομένοι από την ανατάτωση των ληστών βρήκαν την ευκαιρία και τράπηκαν σε φυγή, επιστρέφοντας στους σόω και αβλαβείς στο Στολινό. Η λαϊκή μούσα αποθανάτισε το γεγονός αυτό με το παραπάνω τραγούδι όπως αναγράφεται στην παράγραφο <1> (οικία Ιωάννη Τόμπολου).

Σκόπος των ληστών ήταν να εκτελέσουν όλους αν δεν έφθαναν τα λύτρα στην τακτική προθεσμία. Ευτυχώς όλα απέβηκαν ευνοϊκά. Ο Βασίλης ταξιδεύτηκε στη Ρουμανία. Προσεβλήθηκε από φυματίωση και χάθηκε εκεί σε νεαρή ηλικία. Δεν άφησε απογόνους. Ο Κώστας έμεινε στο χωριό.

Ιωάννινα, 30/06/2005

ΠΡΟΣ: Δασαρχείο Ιωαννίνων**ΚΟΙΝ:** Βλ. πίνακα αποδεκτών**Θέμα: «Παράνομο Λατομείο Κήπων»**

Στην περιοχή Κήπων Δήμου Τύμφης και σε απόσταση 1,4 χμ. από τη διασταύρωση της επαρχιακής οδού Μεγάδων - παρεκκλησιού Αγίου Χριστόφορου Φραγκάδων, λειτουργεί παρακειμένης της οδού (εκείθεν του ρυακός) λατομείο εξορύξεως σχιστόλιθων (πλάκες στεγών) και αργών λίθων για εμπορία, πιθανώς για τον πρωτοφανή οικοδομικό οργανισμό στους Κήπους και (πολύ κακώς) στο οροπέδιο Αοπραγγέλων, δίχως αυτό να σημαίνει πως δεν διοχετεύεται υλικό και σ' άλλες περιοχές.

Από την ανεξέλεγκτη και αδωσίλογη αυτή δράση και την εξορυκτική βουλημία ή κερδοσκοπικό μένος, ας πούμε, των αναμινγνυμένων, εκτός από την εκρίζωση και σύνθλιψη δασικών ειδών Βελανιδιάς και Παραποτάμιων Σκλήθρων (κωδικό ΝΑΤΙΡΙΔΑ 924Α και 91 ΕΟ, ΕΕ αντιστοιχώς), έχουμε — λόγω αναμοχλεύσεων, συσσωρεύσεων, εκχώσεων και επιχωματώσεων του εδάφους — και παραμόρφωση της φυσικής διατάξεως του ήρεμου ως πρότινος και γραφικού εκεί τοπίου. Χώρια η αναστάτωση και τελικώς η άρον άρον άτακτη φυγή από τα ενδαιτηγμάτά της, με κίνδυνο εξοντώσεως, των ειδών πανίδας (αρκούδα, λύκοι, τσακάλια, ζαρκάδια, κ.ά.) και πτηνοπανίδας, λόγω των εκκωφαντικών θορύβων των σκαπτικών «δαμιόνων» και των συνεχών κινή-

«Σύλλογος Προστασίας Ηπειρωτικής Φύσης»

Μετσόβου 12 Ιωάννινα Τηλ.: 26510 26245

σεων στην περιοχή.

Περιττό να σας υπομνησθεί, πως η περιοχή ένθα οι εργασίες του λατομείου, είναι ενταγμένη στο Δίκτυο NATURA GR2130004 κι ως εκ τούτου, κάθε δραστηριότητα που αντιβαίνει τις ισχύουσες διατάξεις απαγορεύεται (δυστυχώς άνευ ροπάλου), πόσο μάλλον λατομικές εργασίες, που κατά κυριολεξία αποτελούν μια φαγέδαινα για κάθε φυσική γήινη πτυχή.

Τυχάνει δε απορίας άξιον, δίχως να είναι η μοναδική περίπτωση, πως τα διατεταγμένα γι' αυτές τις επιτηρήσεις όργανα σας, που εποπτεύουν (υποτίθεται) στην περιοχή, δεν αντιλήφθηκαν την ύπαρξη ενός άκρως εκκωφαντικού λατομείου και μάλιστα παρακειμένης της αμαξίτης οδού; Προσέξτε το αυτό, για να ασκηθεί ο ανάλογος έλεγχος στα όργανά σας. Αυτό, παρακαλούμε το Υπουργείο να μην το αφήσει μετέωρο. Ναι, ένα λατομείο με το χαλασμό των εκσκαπτικών μηχανημάτων, ορατό από τους διερχόμενους, περνάει απαρατήρητο από το αρμόδιο όργανό σας, ή είναι κουφός και θεοστραβός ή κάτι άλλο θα πρέπει να συμβαίνει... Εκτός κι αν ακόμη δεν αποβάλλαμε την κληροδοτημένη από τους προηγούμενους, νοστοπία της «άρπαγας» και του «δε βαριέσαι», με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το φυσικό μας περιβάλλον...

Παρακαλούμε για την αυστηρή τήρηση και εφαρμογή της νόμιμης διαδικασίας.

Επίσης, η Υπηρεσία σας θα πρέπει να στρέψει την προσοχή της και σε κάτι που οι «μαντρακάδες», δο-

λώς κι όχι πάντα με το αζημίωτο, επιμένουν να προτείνουν:

1. Αντιπυρικές ζώνες

Είναι πασίγνωστο και για τον πιο αδαή ακόμη, κάτι που επανειλημμένως και με προγενέστερες επιστολές μας το προβάλλαμε, πως αυτά τα φενακίσματα ουδόλως αναχαιτίζουν τους εμπρησμούς, διότι περί αυτού πρόκειται.

Παρόμοιες τάσεις και νοστορίες, διακρίνουμε σε περιοχές του «Κασσιδιάρη» (Διαμέρισμα Παρακαλάμου). Κατάλοιπα περιβαλλοντικών αθλιωτήτων παρωχημένων εποχών, όπου η Δημόσια Διοίκηση είχε καταστεί δοριόλαπη θεραπευτικής ενός πρόστυχου κομματικού μηχανισμού, ο οποίος χρησιμοποιούσε το παν για προσάρτηση ψηφοφόρων και εξυπηρέτηση οπαδών της «ποδοσφαιρικής του ομάδας». Κι όλα αυτά υποσκελίζοντας αφενός μεν την περιβαλλοντική νομοθεσία ίδια των ειδικών και τεχνικών οδηγιών της Ε.Ε. κι αφετέρου καταστρέφοντας και υποβαθμίζοντας και μάλιστα με κονδύλια της Ε.Ε., το φυσικό περιβάλλον, με σωρεία διανοίξεων, ορεινών δρόμων και αντιπυρικών ζωνών. Να ληφθεί δε υπ' όψιν από το Δασαρχείο πως και τα έργα των αντιπυρικών ζωνών, που ήδη έχουμε θίξει και με την από 20-12-2004 σχετική μας επιστολή προς την Περιφέρεια Ηπείρου, δεν εκτελούνται αυθαίρετα, όπως συμφέρει τον κάθε λαϊκίζοντα «αναμορφωτή», σε περιοχές ιδίως στερουμένων παντελώς πληθυσμών και ζωικού κεφαλαίου, αλλά υπάγονται κι αυτά εντός των κανόνων της Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας και συνοδεύονται απαραίτητως από σοβαρές και εγκεκριμένες μελέτες (εκθέσεις) αναγκαιότητας. Διότι δεν μπορεί να πετάμε (μονάχα;) τα λεφτά των φορολογουμένων και τα κονδύλια κυρίως της Ευρώπης, επειδή το ζητά ο κάθε λήρος «αναπτυξιακός» κομμαστής του συρμού, που είχε την ατυχία αυτό το ταλαιπωρο κράτος να τον ανέχεται στη Δημόσια Διοίκηση ή Αυτοδιοίκηση.

2. Ορεινοί δρόμοι

Αυτό το δαιδαλώδες ορεινό δίκτυο, που συνετελέσθη μ' εκείνο το κάλπικο «Νομοσχέδιο» 1080/1980 - 1739/1987 («Περί αξιοποίησης - προσεγγίσεως βοσκοτόπων»), που όλοι μόνο δεν προώθησε την ελλειμματική και κακομοιριασμένη από τότε κτηνοτροφία, αλλά διέλυσε συνάμα και απεξάρθρωσε κυριολεκτικά το φυσικό μας περιβάλλον. Αλλά και ποια κτηνοτροφία να εξυπηρετήσει το ορεινό αυτό δίκτυο αφού στα χωριά μας δεν υπάρχει πια ούτε γάτος σερνικός; Γι' άλλα εφευρέθη και προωθήθη αυτό το Νομοσχέδιο, με το αλαλούμι των διανοίξεων. Πρόκειται περί μιας μεγάλης λοβιτούρας, που η Ευρωπαϊκή Ένωση, επειδή χρησιμοποιήθηκαν κονδύλια της, πρέπει επισταμένως και ενδελεχώς να διερευνήσει... Πως μπορεί ν' αφήσει ανθρώπους, που επί είκοσι (20) χρόνια τα «κονομούσαν», καταστρέφοντας και κατακρεουργώντας

το φυσικό μας περιβάλλον;

3. Δασικοί δρόμοι

Για δασικούς συνεταιρισμούς μαιμούδες και λίγους ταλαιπωρούς δασεργάτες. Οι υπόλοιποι είναι Αλβανοί. Και οι μερισματούχοι διαμένουν στις πόλεις της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Το Δασαρχείο εδώ, για να μην είναι συνυπεύθυνο και συνυπόδικο, πρέπει να εξυγιάνει την κατάσταση. Δεν μπορεί να καταστρέφονται τα δάση από ανθρώπους των πόλεων και εκτός αντικειμένου. Το δασικό δίκτυο επιπλέον να ελεγχθεί ολόκληρο με μπάρες και συχνές επιτηρήσεις.

4. Ευκαιριακή συλλογή πέτρας

Εκτός από τα επίσημα και ανεπίσημα λατομεία συντελείται και συλλογή λίθων από τις όχθες του οδικού δικτύου Κήπων, Βίτσας και Μονοδεντρίου κατά περιόδους, οπότε το Δασαρχείο πρέπει να στρέψει την προσοχή του κι εκεί, διότι ειδικά στην περιοχή Μονοδεντρίου συχνά καταστρέφονται θαυμάσιοι γεωλογικοί σχηματισμοί (οξεία, κ.ά.).

Τελειώνοντας, σας τονίζουμε για μια ακόμη φορά, την πρόθεση μας να σταθούμε άμισθοι βοηθοί στο πράγματι δύσκολο έργο σας. Μόνο κακόβουλα άτομα, για το αυτονόητο, μας εχθρεύονται. Δυστυχώς, πριν είκοσι (20) χρόνια έσθονταν οι Υπηρεσίες στην αισχροέπεια της άκρατης κομματικής πολιτικής. Κι αυτό από 'δω και πέρα πρέπει ακαριαία να σταματήσει.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, που κοινοποιούμε την παρούσα, ας καταστήσει γνωστή, με συχνούς ελέγχους και πρόστιμα την αποφασιστικότητα της στα εδω κυβερνητικά όργανα, για την ουσιαστική προστασία του φυσικού μας περιβάλλοντος, που δεν είναι μόνο δικό μας αλλά και δικό της κτήμα.

Για το **Σύλλογο**
Φωκίων Καψάλης
Ορειβάτης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γεν. Διεύθυνση Προστασίας και Ανάπτυξης Δασών και Φ.Π., Δ/ση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας, Διευθυντή
 2. Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος (υπόψη κας Αθ. Μουρμούρη)
 3. Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, κ. Δημήτριο Πανοζάχο
 4. Νομάρχη Ιωαννίνων, κ. Αλέξανδρο Καχριμάνη
 5. Επιθεώρηση Δασών Περιφέρειας Ηπείρου
 6. Διεύθυνση Δασών Περιφέρειας Ηπείρου
 7. ΠΕΧΩΠΗ.
 8. EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE GENERAL ENVIRONMENT Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. - LIFE
 9. Ε.Κ.Β.Υ. (κ. Σ. Ντάφης). (Γι' ανάλογες ενέργειες σχετικά με ορεινούς δρόμους)
 10. Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- (Γι' ανάλογες ενέργειες σχετικά με ορεινούς δρόμους)

ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ - ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΣΤΟ «ΖΕΦΥΡΙΟΝ» ΤΟΥ ΤΣΑΠΑΡΗ

Μεγάλη τιμή ήταν για τον Αιγυπτιώτη Ελληνισμό η πρόσφατη επίσκεψη στο Κάιρο και την Αλεξάνδρεια του πρώην Πρωθυπουργού κ. Κώστα Μητσοτάκη και της Δημάρχου Αθηναίων κας Ντόρας Μπακογιάννη. Για τα αποτελέσματα της επίσκεψης γράψαμε σε προηγούμενα τεύχη μας. Εδώ, όμως, αξίζει να σταθούμε στην επίσκεψη που έκαναν οι δύο επιφανείς προσωπικότητες στο «ΖΕΦΥΡΙΟΝ», το εστιατόριο του γιαιρού Περικλή Τσαπάρη, ο οποίος τους υποδέχτηκε θερμά. Ο φακός του «Ν.Φ.» αποθανάτισε τον κ. Μητσοτάκη και την κ. Μπακογιάννη να απολαμβάνουν δυο ώρες ξεκούρασης, αλλά την ίδια στιγμή να γνωρίζουν από κοντά μία από τις πιο δυνατές παρουσίες του Ελληνισμού στην Αλεξάνδρεια, που έχει αφιερώσει ένα μεγάλο μέρος της ζωής του στον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία, μην ξεχνώντας ποτέ την ηπειρώτικη καταγωγή του για την οποία και είναι υπερήφανος αλλά και έχει αναγορευτεί σε Επίτιμο Πρόεδρο Πανηπειρωτι-

Το «Ζεφύριο», το Ελληνικό εστιατόριο του Ζαγορίσιου Περικλή Τσαπάρη στο ομορφότερο μέρος της Αλεξάνδρειας, ανοίγει τις γαλάζιες πόρτες του κι ο Περικλής και η Βιβή την αγκαλιά τους σ' όποιον Έλληνα φτάσει στη χώρα του Νείλου. Καλοδεχούμενοι όλοι στην αίθουσα του Πανοσυνδενιώτη γιαιρού, μια μικρή Ελλάδα στη μακρινή Αφρική.

Η Ελληνική παροιμία που δυστυχώς όσο πάει και φτωχαίνει σε ανθρώπους, χρωστά πολλά στο γιαιρό που άφησε την επιστήμη του και την έκανε δεύτερη πατρίδα φροντίζοντας πάντα γι' αυτήν μ' ένα σκοπό κι ένα καμή: να μη χαθεί ο Αιγυπτιώτης Ελληνισμός. Σ' αυτό αποβλέπουν όλες οι προσπάθειές του γι' αυτό και ζωντάνευε εκεί την πατροπαράδοτη ζαγορίσια φιλοξενία. Τελευταία φιλοξένησε προσωπικότητες της ελληνικής πολιτικής απ' όπου και το ρεπορτάζ της ντόπιας εφημερίδας και οι φωτογραφίες που μας έστειλε.

«Ζ»

Εντός της αιθούσης του Καζίνο «Ζεφύριον»

Ο Πατριάρχης, άρτι αφιχθείς από Γιοχάνεσμπουργκ, με το ξέγυος Τσαπάρη.

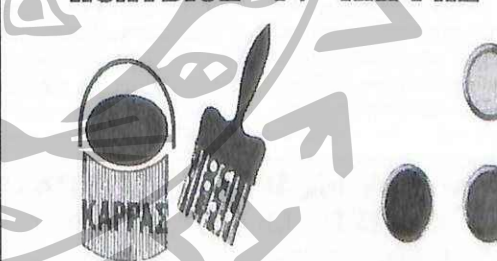
Πάντα στενοί οι δεσμοί των Ηπειρωτών με τους Κρήτες.

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**Διαγωνισμός για 35 μαθητές**

Διαγωνισμός για την εισαγωγή 35 μαθητών ως υποτρόφων στην πρώτη τάξη του Ενιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου προκηρύσσει ο Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή. Ο διαγωνισμός θα διενεργηθεί στη Σχολή στις 5, 6 και 7 Σεπτεμβρίου. Δεκτοί γίνονται: οι κάτοχοι απολυτηρίου τριταξίου γυμνασίου, οι κάτοχοι απολυτηρίου Εκκλησιαστικού γυμνασίου. Οι αιτήσεις με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά πρέπει να υποβληθούν μέχρι τις 5 Σεπτεμβρίου 2005. Δεν γίνονται δεκτοί όσοι υποψήφιοι είναι άνω των 20 ετών. Η Ριζάρειος Σχολή παρέχει δωρεάν

στοιχεία υποτρόφους εκπαίδευση, τροφή, οίηση, ενδυμασία, υπόδηση, διδακτικά βιβλία, γραφική ύλη, απογευματινή φροντίστηρία, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη.

Πληροφορίες παρέχονται καθημερινά στα γραφεία διοικήσεως τη Σχολής, στην Β. Σοφίας 24 στην Αθήνα, τηλέφωνο: 2107242063 και στα γραφεία διδασκτρίων κατά τη διάρκεια από 1η Ιουλίου μέχρι και 31 Αυγούστου μόνο την ημέρα εφημερίας του σχολείου και ώρα 09.00-13.00 τηλέφωνο 210 6851866 και 6850304.

ΧΡ. ΜΟΕΠΙΛΟΓΗ ΠΟΛΥΒΙΟΣ Γ. ΚΑΡΡΑΣ

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 71
ΤΗΛ. 2651 021443

www.hromoeplitogi.gr
FAX. 2651 031143

«ΣΤΟΛΟΒΙΤΙΚΑ»

Φθάνοντας σε ηλικία γάμου παντρεύτηκε την Αμαλία χαλτούπη από Διπτόταμο. Χειροτονείται πρεσβύτερος. Απέκτησαν πέντε παιδιά: Χρηστάκη, Λεωνίδα, Αθανάσιο, Νικόλαο, Μαρίνα. Μόλις τα παιδιά έφθασαν σε ηλικία 15-16 ετών ταξιδεύτηκαν. Ως ιερέως τοποθετήθηκε στο Διπτόταμο.

Συγγενείς της οικογένειας Ράπτη που έφθασαν στο Ζαγόρι από το Γηρομέρι Φιλιατών (εκτός τον Νικόλα Ράπτη στο Διπτόταμο). Είναι η οικογένεια Αφοί Ράπτη στο Καπέσοβο και του Ανδρέα Ράπτη στην Καλωτά από τις οποίες ζουν σήμερα απόγονοι. Δεν είναι γνωστό (κατά την αφηγήτρια) αν οι απόγονοι από Καλωτά και Καπέσοβο γνωρίζουν και θεωρούν για συγγενείς την οικογένεια Ράπτη που εγκαταστάθηκε από το Γηρομέρι στο Διπτόταμο όπως εκείνος στην Καλωτά και στο Καπέσοβο.

Για τα μέχρι τώρα γραφόμενα ευχαριστώ την αφηγήτρια Μαρίνα. Θ. Λωλίδης που είχε την καλωσύνη να μου εξιστορήσει με λεπτομέρεια και με υπομονή τα όσα έχω γράψει σχετικά με το Ιστορικό Στολόβου στις 22-2-1991.

Α.Κ.Α.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΝΙΚΑΣ

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθώ με συντομία και στον Κυριάκο

Μανίκα ευεργέτη του χωριού που αφιέρωσε την ακίνητη περιουσία του στο χωριό όπως αναφέρεται στη διαθήκη του:

«Με διαθήκη του από 30 Δεκεμβρίου 1892 ο Κυριάκος Μανίκας γιος του Παναγιώτη κληροδότησε στη γενέτειρά του Διπτόταμο (Στολόβο) Ζαγορίου την πατρική του οικία στο χωριό, που έκτοτε λειτουργεί το Δημοτικό Σχολείο, καθώς και την οικία του στην Αθήνα οδός Αγίου Δημητρίου 26 ή 28 (Συνοικία Ψυρρή). Σύμφωνα με τη διαθήκη του τα έσοδα (ενοίκια από την οικία) να διατίθενται για την αποκατάσταση απόρων κοριτσιών απ' το χωριό το οποίο θα εκλέγεται από τους δυο επιτρόπους του και σε περίπτωση διαφωνίας του και από τρίτον επίτροπο, που θα προτείνεται από τους κατοίκους.

Κληρονόμο του ο Κυριάκος Μανίκας αφήγει τη σύζυγό του Πολυξένη (το γένος Ιωάννης Ζέρβας) στην οποία παραχωρεί και την επικαρπία της οικίας του όσο ζει, με τον όρο να περιέλθει μετά το θάνατό της στην Κοινότητα.

Εκτελεστής της διαθήκης είναι ο εκάστοτε πρόεδρος της Κοινότητας με τον Ιερέα του χωριού. Τιμές ένεκεν η Κοινότητα έστειλε έξω της πατρικής του οικίας τον ανδριάντα του, όπου αναγράφει: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΝΙΚΑΣ/1818-1892».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Επανεκδίδεται η «ΜΙΚΡΗ ΖΑΓΟΡΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ» του Κώστα Λαζαρίδη

Το Ριζάρειο Ίδρυμα προβαίνει στην επανέκδοση των βιβλίων της «Μικρής Ζαγοριακής Βιβλιοθήκης» του Κώστα Λαζαρίδη, που έχουν εξαντληθεί και δύσκολα μπορούν οι βιβλιόφιλοι και ιδίως οι νεώτεροι ερευνητές να τα αποκτήσουν.

Πρόκειται, ως γνωστό, για μία σειρά μικρών σε μέγεθος και αριθμό σελίδων βιβλίων, τα οποία συνέγραψε ο αείμνηστος εκπαιδευτικός, λαογράφος και ιστορικός από το Κουκούλι και εξέδιδε περιοδικά, όταν το επέτρεπαν οι οικονομικές του δυνατότητες, όπως έλεγε χαρακτηριστικά...

Τα βιβλία του Κώστα Λαζαρίδη διαπραγματεύονται κυρίως θέματα ιστορικού και λαογραφικού ενδιαφέροντος, είναι 36 και φέρουν τους παρακάτω τίτλους: «Η διαθήκη του Ευγεν. Πλακίδα και το Κουκούλι», «Το πνευματικό Ζαγόρι στα χρόνια της Τουρκοκρατίας», «Ο δάσκαλος Κωστάκης Ηλ. Παπαγεωργίου και το Καπέσοβο», «Η Δρακόλιμνη στο Παπιγκωτικό βουνό», «Ελάτε στο Ζαγόρι να θαυμάστε του Βίκου τη Χαράδρα», «Το Ζαγόρι στον Αγώνα για την Εθνική Παλιγγενεσία», «Ο δάσκαλος του Γένους Γεώργιος Γεννάδιος», «Ο εθνικός αγωνιστής Κων. Ράδος και οι Εθνικοί Ευεργέτες από το Τσέπελ-λαβο», «Η ατομική ιδιοκτησία στο Ζαγόρι», «Προσκύνημα στον Άγιο Μηνά μας Κουκουλιού», «Συμπληρωματικά στοιχεία για τα παραπάνω βιβλία», «Το χωριό μου το Κουκούλι α) Στοιχεία για τις ιστορικές του ρίζες και το όνομά του», «Δημήτριος Μ. Σάρρας (Ο μεγάλος δάσκαλος από τη Βίτσα)», «Ζαγόρι και Δημοτική Μούσα», «Όνομαστές βρύσες και νερά στο Ζαγόρι», «Ο δάσκαλος του Γένους Αναστ. Σακελλαρίου», «Ο γιατρός Αναστάσιος Σπ. Λιάπης και το Τσέπελ-λαβο», «Ο Καπεσοβίτης Λεξικογράφος Κώστας Γεωργίου», «Μπάγια (τώρα Κήποι)», «Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου α) Συμπληρωματικό Μπαγιές», «Το Ζαγόρι και ο Κοσμάς ο Αιτωλός», «Το χωριό μου το Κουκούλι (β)», «Το τσούμπαρι της Αγίας Παρασκευής και η περιοχή του», «Τα κοινά μεζάνια στο Ζαγόρι», «Το χωριό μου το Κουκούλι (γ)», «Οι Κουκουλιώτικοι μύλοι στη χαράδρα του Βίκου», «Το Ζαγόρι και η Γυναίκα της Πίνδου», «Δημήτριος Γ. Ρίζος (Από τη ζωή και το έργο ενός Ζαγοριού δασκάλου)», «Μπάγια. Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου (β)», «Ο Τσέπελοβίτης Εθνικός ευεργέτης Γεώργιος Μπίκας και το γεφύρι από Λυκόστομο», «Θρησκευτικά μνημεία και αγιογραφίες του Ζαγορίου», «Συμπληρωματικό (Τρίτο)», «Γύρω από τα Ζαγοριακά», «Πέτρος Α. Κόκορος (α)», «Το χωριό μου το Κουκούλι. Λαογραφικά», «Νικόλαος Παπαδόπουλος», «Η ερασιτεχνική βοτανική μου Συλλογή», «Γενικά στοιχεία χλωρίδας Κουκουλιού και χαράδρας του Βίκου», «Βοτανικά λαογραφικά στοιχεία (από τη χλωρίδα του χωριού μου Κουκουλιού Ζαγορίου και της χαράδρας του Βίκου)».

Η έκδοση της «Μικρής Ζαγοριακής Βιβλιοθήκης» του Κώστα Λαζαρίδη γίνεται με δαπάνη του Ριζαρείου Ίδρυματος από τον Ζαγορίσιο εκδότη Α. Τολίδη, στον οποίο ο Κώστας Λαζαρίδης είχε παραχωρήσει τα πνευματικά δικαιώματα των βιβλίων του προτού συσταθεί το ομώνυμο Πνευματικό Κέντρο στο Κουκούλι από τη Ριζάρειο. Ο Α. Τολίδης πέρα από το εκδοτικό κόστος, δεν προσδοκά κανένα εμπορικό κέρδος από την έκδοση.

Η Μικρή Ζαγοριακή Βιβλιοθήκη θα κυκλοφορήσει τα μέσα του φθινοπώρου και θα διατίθεται από το Πνευματικό Κέντρο «Κ. Λαζαρίδη» στο Κουκούλι και από τα κεντρικά βιβλιοπωλεία της Πρωτεύουσας και των Ιωαννίνων, καθώς και από τα γραφεία του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας».

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Το Σάββατο 20 Αυγούστου στις 11 το πρωί, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κος Κároλος Παπούλιας θα εγκαινιάσει στο Μονοδένδρι το «ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ».

Το μνημειακό λεύκωμα «ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΒΙΟΣ»

Πάντα επίκαιρο και ενδιαφέρον

Το καλοκαιρινό τεύχος του περιοδικού «ΜΑΖΙ» που εκδίδεται από την ALPHA BANK κυρίως μεταξύ των πελατών της, στη σχετική σελίδα κριτικής «Λέξεις και εικόνες» θεωρεί το Λεύκωμα «ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΒΙΟΣ» μεταξύ των πέντε καλύτερων λευκωμάτων του 2004. Τα άλλα είναι «Η ζωοφόρος του Παρθενώνα» (Εκδ. Μουσείου Μπενάκη, Μέλισσα), «Τα Χρόνια της αθωότητας» του Αμερικανού Ρόμπερτ Μακέμπ (Εκδ. Πατάκη), «Η Ελλάδα του Τάκη Τλούπα» (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, ΚΑΓΙΟΝ) και «200+4. Οι σημαντικότεροι Έλληνες» (Εκδ. Λυμπέρη).

Τα παραπάνω Λεύκωμα, γράφει ο σχολιαστής του περιοδικού, «όλα χωρίς εξαιρεση, καταγράφουν ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής κληρονομιάς. Και μόνο γι αυτό αξίζει να αγοραστούν απ' όλους». Και συνεχίζει:

«Πως αποτυπώνονται οι μορφές των Ελλήνων μέσα στον χρόνο; Τι εικόνες έρχονται στο μυαλό μας όταν σκεφτόμαστε τους αρχαίους Ελληνες; Τι εικόνες φέρνουμε στο μυαλό όταν θαλάσσουμε κάτι για τις αρχές του εικοστού αιώνα στην Ελλάδα, όταν σκεφτόμαστε την

Ελλάδα στη δεκαετία του εξήντα, ή ακόμα, όταν θέλουμε να θυμίσουμε σε ξένους φίλους μας μερικές σύγχρονες προσωπικότητες του δημόσιου βίου; Σε όλα αυτά τα ερωτήματα απαντούν τα πολυτελή λευκώματα που έχουμε συγκεντρώσει εδώ, βιβλία που αποτελούν εξαιρετικό δώρο. Στα λευκώματα αυτά, σαν σε φανταστική πινακοθήκη, παρελαύνουν οι αρχέτυπες εικόνες της ελληνικής μορφής από τα αρχαία χρόνια έως και σήμερα. Ας τα δούμε από κοινά».

Αναφερόμενο το «ΜΑΖΙ» ειδικότερα στο λεύκωμα της Ριζαρείου επισημαίνει: «Στο Ζαγορίσιων Βίος» (Εκδ. Ριζαρείου Ίδρυματος και Ίδρυματος Σταύρου Σ. Νιάρχου) ο χαλκέντερος Άγγελος Κίτσος έχει συλλέξει μια πινακοθήκη Ηπειρωτών που ανατρέπει όλες τις φάσεις και τις μορφές του βίου στα Ζαγοροχώρια. Εδώ κυριαρχεί το λαογραφικό και το ιστορικό ενδιαφέρον (επιστημονική επιμέλεια Χριστίνα Κίτσου): ο μόχθος εναγκαλίζεται τη σχολή, η καθημερινότητα την ιστορία. Από τους πλέον επιτυχημένους συνδυασμούς καλλιτεχνικής και επιστημονικής επιμέλειας».

Μεγάλο πολιτιστικό γεγονός

«Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΟΧΘΟΥ, 1900-1960»

(Συλλογή Ν. Πολίτη)

Λεύκωμα και έκθεση στις 20 Αυγούστου στο ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Τις απογευματινές ώρες του Σαββάτου της 20ης Αυγούστου θα γίνει στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου η παρουσίαση του καλλιτεχνικού λευκώματος «Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΟΧΘΟΥ 1900-1960» (Συλλογή Ν. Πολίτη) και στη συνέχεια η εγκαίνιαση μεγάλης έκθεσης με τις φωτογραφίες του βιβλίου και επί πλέον υλικό. Η έκθεση συνοδεύεται από 4 μεγάλες αφίσες συλλεκτικής αξίας και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές Μέσης και Στοιχειώδους Εκπαίδευσης.

Το σημαντικό τετραπλό γυμνάσιο (Λεύκωμα, έκθεση, αφίσες και εκπαιδευτικό πρόγραμμα) της Ριζαρείου πραγματοποιείται με την ευγενική χορηγία του λαμπρού ιδρύματος «ΣΤΑΥΡΟΣ Σ. ΝΙΑΡΧΟΣ», το οποίο από της συστάσεώς του έχει συνδέσει και συνδέει συνεχώς το όνομά του με υψηλής στάθμης πολιτιστικά και σπουδαίας κοινωνικής σημασίας έργα και δραστηριότητές του στον Ηπειρωτικό χώρο.

Η Συλλογή του Ν. Πολίτη προϊόν μόχθου εικοσαετίας αποτελεί ουσιαστικά ένα φωτογραφικό πανόραμα επαγγελματιών στη χώρα μας το μισό του περασμένου αιώνα. Είναι η ποίηση και ο ιδρώτας της καθημερινής ζωής, ένας κόσμος αυθεντικός χωρίς φτιασίδια ούτε πόζες, όπως τον παγίδευαν με το φακό τους ανώνυμοι κυρίως φωτογράφοι. Ένας κόσμος που μας κοιτάζει με αφοπλιστική αλήθεια και ειλικρίνεια.

Το λεύκωμα και η έκθεση «Η Ελλάδα του μόχθου» επιχειρεί να αποτυπώσει μια εποχή που χάθηκε για πάντα. Αθώα εποχή, σκληρή και γι' αυτό πραγματική, ριζωμένη στην ανάγκη, αλλά στηριζόμενη στην ελπίδα, που προσέβλεπε προς το μέλλον ενώ ταυτόχρονα με θρησκευτικές σχεδόν προσήλωση στην παράδοση ενός παρελθόντος ακόμη ζωντανού και σχεδόν ιεροποιημένου.

Το λεύκωμα «Η Ελλάδα του μόχθου» σχεδίασε και επιμελήθηκε η Βάσω Αβραμοπούλου (γνωστή από την εργασία της και στις προηγούμενες εκδόσεις της Ριζαρείου), τα πολύ καταποτιστικά κείμενά του έγραψε η Κατερίνα Σχινά και το Προλογικό Σημείωμα η Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτηρά, Κοσμήτορας της Σχολής Καλών Τεχνών στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Η καλλιτεχνική επεξεργασία του υλικού της φωτογραφικής έκθεσης καθώς και το στήσιμό της έγιναν από τον Τάκη Αναγνωστόπουλο, που μας έδωσε το εντυπωσιακό «Οδοιπορικό Μνήμης» των Γιαννίνων. Τέλος το γενικό συντονισμό των εργασιών της έκδοσης και των εκθέσεων είχε ο Άγγελος Κίτσος.

Στις εκδηλώσεις του Μονοδενδρίου έχει προσκληθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κároλος Παπούλιας, η ηγεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, οι Αρχές του Νομού Ιωαννίνων καθώς και εκπρόσωποι του πολιτικού και πνευματικού κόσμου από την πρωτεύουσα και την Ήπειρο.

Ιδιαίτερη επισημάνση θα πρέπει να γίνει στην παρουσία μελών του Δ.Σ. του Ίδρυματος «ΣΤΑΥΡΟΣ Σ. ΝΙΑΡΧΟΣ» από το εξωτερικό καθώς και της Ελληνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής του Ίδρυματος.

Σημειώνεται επίσης ότι οι προσκεκλημένοι του Ριζαρείου Ίδρυματος και το ευρύ κοινό θα έχουν την ευκαιρία την ημέρα των εκδηλώσεων των Σχολών να επισκεφθούν και το Εκθετήριο-πωλητήριο των Χειροτεχνικών προϊόντων των Σχολών του Ίδρυματος το οποίο πρόσφατα ανακαινίσθηκε και διαρρυθμίστηκε κατάλληλα, όπως και το κομψό συνεδριακό κέντρο (που στεγάζεται στο ίδιο αρχοντικό), με συγχρηματοδότηση του ΠΕΠ Ήπειρου. Και οι δυο μονάδες θα τεθούν σε λειτουργία με τη νέα τους μορφή στις 20 Αυγούστου.

Ελληνική λαϊκή αρχιτεκτονική

ΚΡΙΤΙΚΗ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Κανείς δεν είναι δυνατόν να το ψέξει. Εκείνο όμως που αποτελεί άμεσο κίνδυνο, παρά τα μέτρα που έχει προληπτικώς λάβει η Αρχαιο-λογική Υπηρεσία είναι η αλλοίωση του αρχιτεκτονικού ρυθμού της περιοχής. Επί παραδείγματι, είναι τραγικό να παρατηρείται νεοκλασικού ρυθμού «αναπαλαιώσης» σε χωριά με σαφές ύψος τοπικής αρχιτεκτονικής, λ.χ. στο Πήλιο ή τα Ζαγοροχώρια. Στην Μύκονο ή την Άνδρο η κατασκευή κατοικίας τύπου ελβετικού «σαλέ» αποτελεί παραφάνια μεγάλης ολκής όπως ανάλογη και η κατασκευή κυκλαδικού λαϊκού σπιτιού στην Ερμούπολη, μια κατ' εξοχήν νεοκλασική πόλη, έστω και αν ευρίσκεται σε νησί των Κυκλάδων.

Υπ' αυτήν την έννοια αποτελεί πάντοτε σημαντική συμβολή η έκδοση βιβλίων που ενημερώνουν εις βάθος για την αρχιτεκτονική παράδοση περιοχών της Ελλάδας. Οι μελέτες αυτού του τύπου διαφωτίζουν και καθίστανται οδηγοί για την ανακατασκευή των παλαιών σπιτιών της περιοχής, επιτρέπουν την κατανόηση και εκτίμηση της χρήσεως της κατοικίας καθώς και καλύτερη αντίληψη του τρόπου ζωής των παλαιότερων ανθρώπων. Τέλος αποτελούν αναγκαίο στοιχείο προς διαφύλαξη της μνήμης και των τεχνικών παισιότερων περιόδων, που άλλως θα χάθούν..... ελλείψει μαρτυριών. Η μελέτη του κ. Χρηστίδη αυτό το πλεονέκτημα παρουσιάζει. Διασώζει πληροφορίες ακόμη και προφορικές για την αρχιτεκτονική και την οικοδομική διαδικασία στο χωριό Κουκούλι του Κεντρικού Ζαγορίου, ένα χωριό που ανάγει τις ρίζες του σε πολύ παλαιές περιόδους. Από τους Βυζαντινούς χρόνους, ήδη προ της Αλώσεως της Βασιλειούσης από τους Σταυροφόρους το 1204, το Κουκούλι υπήρξε. Η ιστορία της οικήσεως της περιοχής μελετάται προσεκτικά και ο συγγραφέας διαιρεί τη προσέγγισή του χρονολογικά από το 1100 και εξής σε περιόδους οικήσεως των οποίων ανιχνεύει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και παραθέτει τις κατά το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες. Η έρευνα για τα παλαιότερες επο-

χές έει διεξαχθεί σε όλο το υπάρχον λαογραφικό και φιλολογικό υλικό ώστε να προκύψει όσο το δυνατόν σαφέστερη εικόνα της ζωής και των χρήσεων της κατοικίας, αλλά και των τεχνολογικών μορφών αρχιτεκτονικής που άρχισαν από τότε να διαμορφώνουν την λαϊκή όψη των κατοικιών του Κουκουλιού και κατ' επέκταση και όλης της περιοχής του Κεντρικού Ζαγορίου.

Για τις νεώτερες εποχές βεβαίως, τα στοιχεία είναι σαφώς πλουσιότερα και κατοπιστικότερα για τον αναγνώστη. Ιδιαίτερα βοηθητικός στην καταβολή των κειμένων είναι ο β' τόμος του έργου που περιλαμβάνει σχέδια, κατόψεις και τομές, αλλά και όψεις και λεπτομέρειες και φωτογραφίες συγκεκριμένων οικιών του χωριού που αναλύονται στο βιβλίο.

Θα πρέπει να σημειωθεί ακόμη, ότι η εικόνα που απορρέει από την όλη εργασία είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Αναδεικνύει ένα χωριό πολύ ζωντανό και κατά περιόδους πλούσιο, με κατοίκους που είχαν διάθεση βελτιώσεως της καθημερινής ζωής των και με φιλοπρόοδο πνεύμα. Δεν πρέπει όμως να λησμονείται ότι τα Ζαγοροχώρια υπήρξαν ιδιαίτερα ζωηρές πυρήνες δράσεως και πολιτισμού και' όλη την περίοδο της τουρκικής κατοχής σχεδόν πέντε αιώνων, με σχολεία και μοναστήρια που διέθεταν πλούσιες βιβλιοθήκες και αποτελούσαν κέντρα ακτινοβολίας. Αυτό αποτυπώνεται και στα σπίτια του υπό εξέταση χωριού, αλλά και στο γεγονός ότι προσεκτιμώμενος μελετητής του υπήρξε ο αείμνηστος Κ. Λαζαρίδης (1904-1989), δάσκαλος, λαογράφος και τσέπελοβίτης Εθνικός ευεργέτης Κων. Ράδος και το γεφύρι από Λυκόστομο, «Θρησκευτικά μνημεία και αγιογραφίες του Ζαγορίου», «Συμπληρωματικό (Τρίτο)», «Γύρω από τα Ζαγοριακά», «Πέτρος Α. Κόκορος (α)», «Το χωριό μου το Κουκούλι. Λαογραφικά», «Νικόλαος Παπαδόπουλος», «Η ερασιτεχνική βοτανική μου Συλλογή», «Γενικά στοιχεία χλωρίδας Κουκουλιού και χαράδρας του Βίκου», «Βοτανικά λαογραφικά στοιχεία (από τη χλωρίδα του χωριού μου Κουκουλιού Ζαγορίου και της χαράδρας του Βίκου)».

Πρέπει να επισημανθεί και η ακόμη. Κατά τα τελευταία έτη έχει επικρατήσει ως διακοσμητική μόδα η παρουσίαση σε πλαίσια αντί πινάκων σε πολλά σπίτια χαρακτηριστικά από παλαιά βιβλία με θέματα αρχιτεκτονικά. Κυρίως οι πίνακες

αυτοί αναφέρονται στην ελληνική αρχαιότητα και δευτερευόντως στην ρωμαϊκή. Και τα σχέδια εκείνης της εποχής, του τέλους του 18ου αιώνα και των αρχών του 19ου αντιστοιχούν με την ακρίβεια των αρχιτεκτονικών σχεδίων, αφού απευτώνονται από αρχιτέκτονες καλλιτέχνες, στερούνται όμως της λεπτότητας και της πολυπλοκότητας των σχεδίων των λαϊκών οικοδομημάτων όπως αυτά αποτυπώνονται επί παραδείγματι στο βιβλίο του κ. Χρηστίδη. Θα ήταν ίσως ενδιαφέρον να προσφερθούν στο εμπόριο σχέδια όπως αυτά του β' τόμου του παρόντος χωρίς να έλθουν κάποια ώρα η καταστροφική τάση του σχισματισμού του βιβλίου με τους πίνακες της δημόσιας «γκραβουράς», όπως συνέβη με τα παλαιά περιηγητικά βιβλία ή τους λαογραφικούς πίνακες άλλων πολύ νεότερων έργων όπως της Αθηνάς Ταρσούλη ή της Αγγελικής Χατζημυχαλά. Ίσως λοιπόν το Ριζάρειο Ίδρυμα θα μπορούσε να σκεφθεί την χρήση αναλόγων σχεδίων σε ανεξάρτητη έκδοση κατάλληλα επεξεργασμένη για «καδράρισμα», ενδεχομένως και με την μορφή ενός επιτοχίου ημερολογίου για το προσεχές έτος.

Πάντως αξίζει κάθε έπαινος και θερμές ευχαριστίες απ' ενός μεν στον συγγραφέα για την επιμελή εργασία διασώσεως του ελληνικού νεωτέρου παρελθόντος που τόσο πολύ αγνοείται ακόμη και απ' ετέρου στο Ριζάρειο Ίδρυμα, διότι ορθώς έκρινε ότι ευρίσκεται εντός των πλάσων της αποστολής του η έκδοση εργασιών όπως η διατριβή του Καθηγητού κ. Χρηστίδη για την αρχιτεκτονική του Κεντρικού Ζαγορίου. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι οι αδελφοί Μάνθος και Γεώργιος Ριζάρης κατήγοντο και αυτοί από την ίδια περιοχή του Κεντρικού Ζαγορίου και με το κληροδότημά τους αποσκοπούσαν πρωτίστως στην προαγωγή της παιδείας. Σήμερα η παιδεία λαμβάνει τις πραγματικές διαστάσεις της μετά από αρκετά χρόνια, μη επικεντρωμένη πλέον στην εκπαίδευση αλλά εκτεταμένη ευρύτερα σε όλους τους τομείς της γνώσεως και της διασώσεως της πολιτιστικής παραδόσεως του Έθνους. (ΕΣΤΙΑ Σάββατο, 2 Ιουλίου 2005)

Η ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΑΦΟΤΟΠΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΔΙΔΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ – ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ Τ.Ε.Ε. ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (ΕΚΘΕΣΗ, ΓΝΩΣΤΟ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ)

ΤΗΛΕΦΩΝΟ 2651039394 - ΚΙΝΗΤΟ 6948873593

ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
παραδοσιακά υφαντά και κεντήματα
Μονοδένδρι Ζαγορίου
Τηλ. 26530 71382, 71119
Fax: 26530 71382

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΤΟ ΔΙΛΟΦΟ

Εντός του Οικισμού Διλόφου πωλείται οικόπεδο άρτιο και οικοδομήσιμο, με εγκεκριμένη άδεια, που καλύπτεται εξ ολοκλήρου από παλιά προϋφιστάμενη οικία, συνολικής επιφάνειας 50 μ². Πληροφορίες στα τηλ. 210-6006625 (Αθήνα) και 2651. 27105 (Γιάννινα)

Β. Χρηστίδης: Η αρχιτεκτονική του Κεντρικού Ζαγορίου. Το παράδειγμα του Κουκουλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Η Γ΄ περίοδος: 1750-1850

1. ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΩΗΣ. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΙΣ Γ΄ ΚΑΙ Δ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

Είναι μια περίοδος πλούσια σε γεγονότα σημαντικά. Είναι η εποχή της ακμής των δομών της προηγούμενης περιόδου, που αποδίδουν πλούσιους καρπούς και στο Ζαγόρι, παρά τις αντιξοότητες, και συγχρόνως εποχή συνταρακτικών αλλαγών σε εθνική και ευρωπαϊκή κλίμακα. Οι τελευταίες, μαζί με άλλες αιτίες, θα φέρουν ριζικές αλλαγές και στο Ζαγόρι την επόμενη περίοδο.

1.1. Τα γεγονότα και οι συνθήκες της ζωής

α. Οι γενικές συνθήκες στην Ήπειρο

Η αναρχία είναι σχεδόν ενδημική στην Ήπειρο: Η εξελισσόμενη παρακμή της Οθωμ. Αυτ/ρίας, που επιτείνεται και από τους Ρωσοτουρκικούς Πολέμους αυξάνει τις πιέσεις στους υπόδουλους, κύρια φορολογικές και στρατολογικές και προκαλεί ουγί (προς Κέρκυρα, αργότερα προς Ρωσία κ.α.) και εξισλαμισμούς. Παράλληλα, η Αρβαντοκρατία συνεχίζεται. Αλβανοί Μπέηδες και στίφη Τουρκαλβανών συνεχίζουν τις αυθαιρέσεις. Η Μοσχόπολη διαλύεται (1769).

Οι επαναστατικές κινήσεις στην Ήπειρο, με κύριες εστίες το Σούλι, τη Χειμάρρα και τους αρματολούς των βουνών, είναι συχνές και προκύπτουν ως αποτέλεσμα των ευρύτερων γεγονότων, δηλ. των Ρωσοτουρκικών Πολέμων και της Γαλλικής Επανάστασης, με τις τόσες επιπτώσεις τους, αλλά και των Ναπολεόντειων Πολέμων (1792-1812). Οι επαναστατικές αυτές κινήσεις κορυφώνονται με τη συμμετοχή της Ηπείρου στην Επανάσταση, που συμπίπτει με την πτώση του Αλή, αλλά υπάρχουν και άλλες, που δεν αναφέρομε εδώ.

Η παρουσία του Αλή σαν τοπάρχη των Γιαννίνων (1788-1822) και η δημιουργία του εκτεταμένου «κράτους» του σφραγίζουν την περίοδο αυτή την Ήπειρο θετικά και αρνητικά και επηρεάζουν και την υπόλοιπη ελληνική χερσόνησο.

Το ξέσπασμα της Επανάστασης ταυτίζεται χρονικά με την εκστρατεία αποκλεισμού των Ιωαννίνων και εξόντωσης του Αλή από τα σουλτανικά στρατεύματα (1820-1822). Η Ήπειρος αναστατώνεται και υποφέρει περισσότερο από τις αυθαιρέσεις των αλβανικών σιφών, μέχρι τη στιγμή που αναλαμβάνει τη διοίκηση ο Μεχμέτ Ρεσίτ Πασάς (1825-1832), ικανότατος και δίκαιος. Η αυθαιρέσία των Αλβανών και η ληστεία σταματούν κυριολεκτικά

«με το μαχαίρι» για λίγο (1830-1832).

Στην παρακμιακή της πορεία η Οθωμ. Αυτ/ρία προσπαθεί ν' αντιδράσει με εκουγχρονιστικές μεταρρυθμίσεις, το «Τανζιμάτ» (1838 το Χάτι Σερίφ, 1856 το Χάτι Χουμαγιούν). Οι μεταρρυθμίσεις αποσκοπούσαν στη γενική βελτίωση της ζωής όλων των υπηκόων, αλλά εφαρμόστηκαν στην Ήπειρο πολύ περιορισμένα, και μάλιστα με αρνητικά αποτελέσματα για ορισμένες περιοχές, σαν το Ζαγόρι, όπως θα δούμε, την επόμενη περίοδο.

β. Η οικονομία στην Ήπειρο κατά την Γ΄ περίοδο

Κατά την περίοδο τούτη εξελίσσονται στο μέγιστο οι καταστάσεις που ευνόησαν την οικονομία, όπως διαμορφώθηκαν στην προηγούμενη περίοδο: τοπική παραγωγή, αλλά και εξαγωγικό εμπόριο με Ιταλία και Κ. Ευρώπη, και κατά κύριο λόγο αποδημία. Το αποτέλεσμα είναι η αύξηση των εισοδημάτων και ο πλουτισμός αρκετών. Η ανάπτυξη της αστικής τάξης ολοκληρώνεται. Ωστόσο, οι μεγάλες αλλαγές, στην Ευρώπη κύρια, που θα μεταβάλουν και την οικονομία, έχουν ήδη αρχίσει προς το τέλος της περιόδου: η βιομηχανική επανάσταση (αρχίζει γύρω στα 1810), τα ατμοκίνητα καράβια από το 1830, ο τηλεγράφος από 1850 κλπ. Σε άλλο επίπεδο συμβαίνουν και πρόσθετες συνταρακτικές αλλαγές και για τους απόδημους Έλληνες, που θα ολοκληρωθούν κι αυτές την επόμενη περίοδο: το ξύπνημα της εθνικής συνείδησης των λαών της Βαλκανικής, με αφετηρία τη Γαλλική Επανάσταση και τους Ναπολεόντειους Πολέμους, μέσ' από την καλλιέργεια της παιδείας τους με τη βοήθεια των Ελλήνων μεταναστών.

Κατά την περίοδο τούτη η αποδημία, που αυξάνει ταχύτερα μετά το 1750, θ' αποδώσει τα μεγαλύτερα κέρδη, ενώ η μετανάστευση αυξάνει τα φορολογικά βάρη αυτών που μένουν στην πατρίδα τους. Τα Γιάννινα είναι το σπουδαιότερο εμπορ. κέντρο της Ηπείρου, και οι έμποροι επιτηδεύονται. Άλλα κέντρα: Άρτα, Πρέβεζα, Δυρράχιο.

γ. Παιδεία και πολιτιστικές-κοινωνικές ζυμώσεις στην Ήπειρο

Μέχρι περίπου τα 1800, οπότε οι επιπτώσεις της Γαλλικής Επανάστασης γίνονται ζωηρά αισθητές στο χώρο της παιδείας και στα Γιάννινα, τα πράγματα της παιδείας προχωρούν —με τα χρήματα των εμπόρων— «ομαλά». Δηλαδή άλλοτε με επιδράσεις του Διαφωτισμού και άλλοτε οπισθοδρομώντας στον μυστισμό και τις θεοκρατικές ερμηνείες, μετά την αποτυχία της απελευθέρωσής μας από τους Ρώσους στα 1774. Στην ύπαιθρο, μέσα στους διωγμούς της πίστης και στο κλίμα αυθαιρεσιών, που υποβαθμί-

ζει τα άτομα, ο Κοσμάς κηρύσσει κατά λόγο τη φυσική και πνευματική ελευθερία μέσα από τη μόρφωση.

Η αστική τάξη, με τις νέες ιδέες, που φέρνει από την Κ. Ευρώπη κύρια, και τη της, συγκρούεται με το παλιό ανώτερο κοινών. στρώμα, τους «πρόκριτους», διεκδικώντας συμ μετοχή στα κοινά.

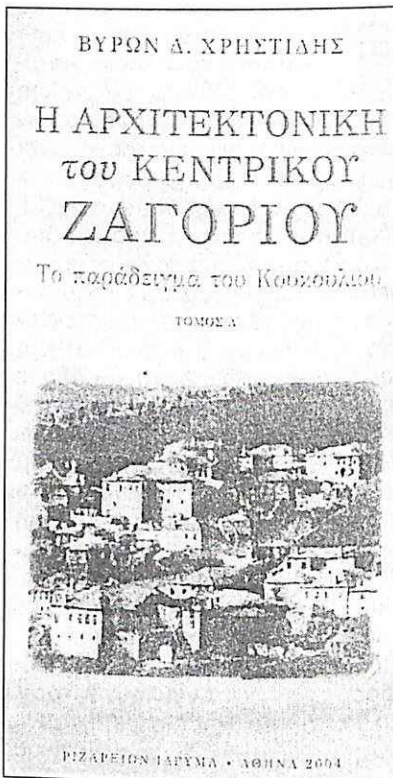
Η Γαλλική Επανάσταση του 1789 συνταράζει. Οι Γάλλοι φιλόσοφοι του Διαφωτισμέ και η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχουν βαθιά απήχηση στους διανοούμενους.

Συζητούνται θέματα ελευθερίας και εκουγχρονισμού, θέματα γλώσσας (δημοτικής-καθαρεύουσας). Η Ελλάδα πρέπει να συμβαδίσει με τη Δυτ. Ευρώπη. Έλληνες διανοούμενοι φεύγουν προς τα έξω, γυρίζουν λιγότεροι. Οι εθνικές συνειδητοποιήσεις των βαλκανικών λαών και οι επαναστατικές ζυμώσεις του Ρήγα Ξεκινούν από τη Γαλλ. Επανάσταση.

Από τις αρχές του 19ου αι. η ελληνική παιδεία σημειώνει νέα βήματα προς τα εμπρός. Επιταχύνεται η έκδοση ελληνικών βιβλίων και εκουγχρονίζονται το περιεχόμενο και ο τρόπος διδασκαλίας. Το ριζοσπαστικό κήρυγμα μερικών δασκάλων ξεσηκώνει τα πνεύματα για επανάσταση και εναντίον των συντηρητικών στοιχείων του ελληνισμού. Οι κοινωνικές ανακατατάξεις. (η υπερίσχυση των αστών, αλλά και των λαϊκών στρωμάτων, των βιοτεχνών και γενικά των τεχνιτών) και η αποδέσμευση της σκέψης κατατρομάζουν επίσης τους ηγέτες και κάποιους λόγιους, κοτζαμπάσηδες και κληρικούς. Αυτοί φοβούνται μήπως κλονιστεί και καταρριφθεί το πανάρχαιο κύρος της Εκκλησίας, και το Γένος οδηγεί στην αθεΐα. Έτσι, με κείμενα του Πατριάρχου Ξαναγυρνούν στην παλιά ηττοπαθή και σκοταδιστική επιχειρηματολογία, ότι ο Θεός όρισε την Θθ. Αυτ/ρία στη θέση της Βυζαντινής για να κρατηθεί αλώβητη η Ορθοδοξία από τις αιρέσεις της Δύσης. Οι κοτζαμπάσηδες σίγουρα φοβούνται και τις τυχόν αποκαλύψεις για ατασθαλίες και συνεργασία με τον κατακτητή.

Τα Γιάννινα είναι ασφαλώς το πιο φωτεινό κέντρο παιδείας με το νέο. πνεύμα στην ελληνική χερσόνησο. Ο Αλής εμφανίζεται προστάτης των γραμμάτων, αν και αμόρφωτος, θέλοντας να δώσει την εικόνα νεωτεριστή ηγεμόνα. Η στρατηγική θέση των Ιωαννίνων ως προς την Ιταλία και Δ. Ευρώπη διευκολύνει το εμπόριο βιβλίων από τη Δ. Ευρώπη προς όλη την Ελλάδα. Μεγάλη ώθηση στην παιδεία δίνουν οι ξενιτεμένοι Γιαννιώτες, έμποροι κύρια, αλλά και οι ντόπιοι σπουδαγμένοι. Αναδεικνύονται μορφές, όπως ο Α. Ψαλίδας (1767-1829). Η ελληνική γλώσσα των Ιωαννίνων είναι, κατά τον Leak, η πιο λαμπρή της Ελλάδας, χάρη στα σχολεία.

Τα πράγματα της ελληνικής παιδείας στα Γιάννινα ελάχιστα επηρεάζονται από την Επανάσταση. Καί σε άλλα κέντρα της Ηπείρου υπάρχουν ή ιδρύονται μετά την Επανάσταση αξιόλογα σχολεία, όπως στην Πρέβεζα, το Αργυρόκαστρο, το Κεστοράτι (Ζωγράφει Διδασκαλεία), και κυρίως στην Κορυτσά και το Μέτσοβο.

δείας στα Γιάννινα ελάχιστα επηρεάζονται από την Επανάσταση.

Και σε άλλα κέντρα της Ηπείρου υπάρχουν ή ιδρύονται μετά την Επανάσταση αξιόλογα σχολεία, όπως στην Πρέβεζα, το Αργυρόκαστρο, το Κεστοράτι (Ζωγράφει Διδασκαλεία), και κυρίως στην Κορυτσά και το Μέτσοβο.

Γενικά στην Ήπειρο η δύναμη της Εκκλησίας είναι μεγάλη (συντηρείται από διαθήκες ευλαβών Ηπειρωτών και είναι παράλληλα και ισχυρή πολιτική δύναμη).

Μετά την Επανάσταση, η κοινωνική και πνευματική ζωή στην Ήπειρο, και ιδίως στα Γιάννινα, γίνεται εντονότερη.

δ΄ Το Ζαγόρι κατά την Γ΄ περίοδο.

δ.1. Η Γενική Κατάσταση

Η οικονομική ακμή, που οφειλόταν όπως είδαμε κύρια στην αποδημία, φτάνει τώρα στο μέγιστο, τουλάχιστο για το Κεντρικό Ζαγόρι και το Κουκούλι. Διότι, παρά τις πιέσεις και τη χρονικά περιορισμένη αναταραχή, οι τοπικές δομές και οι εξωτερικές συνθήκες, επάνω στις οποίες στηρίχθηκε, παραμένουν αναλλοίωτες.

Το ποια χωρά ακμάζουν ίσως φαίνεται και από την ανέγερση της κεντρικής τους εκκλησίας. Είναι πράγματι εντυπωσιακό το ότι μέσα στο ελάχιστο διάστημα 1790-1800, που περιέχεται μέσα στην περίοδο ακμής, χτίζονται επτά μεγάλες εκκλησίες και στα χωριά Δόλιανη, Δραγιά και Μεγ. Πάπυγκο.

Η ακμή του Ζ. δεν είναι ταυτόχρονη για τα τρία διαμερίσματά του, ούτε και για όλα τα χωριά. Έτσι, η Δοβρά, το Πάπυγκο και άλλα χωριά του Δυτ. και Κεντρ. Ζ. και το Ανατολικό ακμάζουν αργότερα. Το Αντίμημα στο διάστημα 1830-1886 τουλάχιστον.

Β. Χρηστίδης: Η αρχιτεκτονική του Κεντρικού Ζαγορίου. Το παράδειγμα του Κουκουλίου

Οι τοπικές δομές, επάνω στις οποίες στηρίζεται η αποδημία, δηλ. η Ζαγορήσια σύζυγος και τα προνόμια, όπως ήδη επισημίναμε, μένουν σταθερές ως το τέλος περίπου της περιόδου.

Η αποδημία αρχίζει από το 1750 «βαθμωδόν να αυξάνει τεραστίως». Η αιτία ήταν πολύ περισσότερο η επιθυμία βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης, παρά οι πιέσεις του κατακτητή και των άτακτων. Διότι στο διάστημα 1750-1820 τα δεινοπαθήματα στο Ζ. είναι λίγα, ενώ αντίστοιχα η αποδημία αυξάνει πολύ.

Οι εξωτερικές συνθήκες που αρχίζουν ν' αλλάζουν από τα μέσα προς το τέλος της περιόδου, όπως ήδη αναφέραμε, δεν έχουν καθόλου επίδραση στο ρεύμα για αποδημία. Αντίθετα, αυτή γίνεται κανόνας για το Κεντρ. και Δυτ. Ζ. μάλλον, στο τέλος της περιόδου (1850). Τότε οι απόδημοι έχουν υπερπλουτίσει.

Τις πιέσεις του κατακτητή πρέπει εδώ να τις διακρίνουμε ως προς το αποτέλεσμα που έχουν στην αποδημία. Από τα κείμενα του Λαμπρίδη προκύπτει ότι οι επιδρομές και κυρίως η μακρόχρονη παραμονή τουρκαλβανικών σιφών στα χωριά, που συνοδεύονταν από πιέσεις για χρήματα, κάθε είδους αυθαιρέσεις και εξευτελισμούς, καθώς και οι ληστείες, λίγες σε τούτη την περίοδο, προκαλούν εκπατρισμούς, ενώ οι φορολογικές πιέσεις προκαλούν αποδημίες.

Είναι πιθανό από τα χρόνια του Αλή (1788-1822) να είχε εφαρμοστεί ένα είδος μετανάστευσης που είχε και το χαρακτήρα της αποδημίας: κύρια διαμονή στην πόλη και καλοκαιρινή στο χωριό - διότι, όταν ακμάζει το Κουκούλι επί Αλή, στα Γιάννινα βρίσκονται έντεκα εμπορεύσιμοι Κουκουλιώτες.

Η οικόσειη γεωργία και κτηνοτροφία είναι η βάση για την επιβίωση στα χωριά του Ζαγορίου διαχρονικά, και σ' ένα βαθμό μέχρι τις μέρες μας.

Κάθε σπιτικό είχε οπωσδήποτε τα ζώα και τα χωραφάκια του, ώστε να μπορεί να επιβιώσει τουλάχιστο, με τη σκληρή δουλειά της γυναίκας. Με τα σημερινά κριτήρια η διατροφή, και γενικά διαβίωση, ήταν λιτότατη, και γενικά όλοι ζούσαν με άκρα οικονομία, που σήμερα θα τη λέγαμε στέρηση. Τα εμβάσματα των απόδημων δεν έρχονταν ούτε εύκολα ούτε τακτικά, όταν δεν τα έφερνε ο ίδιος ο ξενιτεμένος. Οι φτωχότερες γυναίκες κέρδιζαν και κάτι πλέκοντας και πουλώντας κάλτσες.

Η νομαδική κτηνοτροφία εξακολουθεί να υπάρχει σαν παραγωγική δραστηριότητα όχι ευκαταφρόνητη, τουλάχιστο μέχρι τα 1850-55. Υπάρχουν άτομα και με 5.000 πρόβατα.

Μέχρι τα 1844 λίγοι Ζαγορήσιοι εξακολουθούν να είναι τεχνίτες.

Οπωσδήποτε μετά τα 1833, αν όχι νωρίτερα, οι κάτοικοι της Βωβούσας παραιτούνται από τις αγροτικές εργασίες και την αποδημία και ασχολούνται με την υλοτομία, τα αγώγια και την επεξεργασία της ξυλείας με τα υδροπρίονα. Γίνονται εξαγωγές προιονιστής ξυλείας και εκτός του Ζαγορήσιου χώρου και οι Βωβουσιώτες έχουν εισόδημα 2.000 λιβρών.

Μια τέχνη και μάλιστα «καλή», που δεν μνημονεύει ο Λαμπρίδης παρά συνοπτικότερα, είναι η αγιογραφία. Ο Λαζαρίδης μας πληροφορεί ότι «σε καμμία άλλη καλή τέχνη δεν έδειξαν επίδοση οι Ζαγορήσιοι όσο στην αγιογραφία».

δ' 2. Οι πιέσεις του κατακτητή

Οι πιέσεις του κατακτητή στο Ζ. κατά την Γ΄ περίοδο κατανέμονται άνιστα στο χρόνο και είναι διαφορετικών ειδών.

Από τα 1750 μέχρι τα 1788, που ο Αλής γίνεται τοπάρχης των Ιωαννίνων, οι πιέσεις είναι ελάχιστες, με μορφή ληστείας. Υπάρχουν όμως αρκετές, κύρια οικονομικές, πιέσεις των «προστατών» και των δανειστών μωαμεθανών μπέηδων και των εγκαταστημένων στα χωριά εκπροσώπων τους, των σιουμπασάδων. Οι τελευταίοι, με τις αυθαιρέσεις τους, εξελίσσονται σε μάλιστα και γίνονται και αίτιοι φυγής οικογενειών.

Επί Αλή (1788-1820 περίπου, δηλ. πριν τη σύγκρουσή του με τα σουλτανικά στρατεύματα) δεν γίνεται στο Ζ. καμιά ληστεία. Ωστόσο ο ίδιος πιέζει για να κάνει τσιφλίκια του κά ποια χωριά και του Ζ., και το κατορθώνει για τα Δόλιανά.

Η πολιορκία των Ιωαννίνων από τα σουλτανικά στρατεύματα και η πτώση του Αλή (1820-22) συμπίπτουν με το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης. Μαζί με όλη την Ήπειρο αναστατώνεται και το Ζ. Ταλαιπωρείται πολύ επί μια ολόκληρη δεκαετία (1819-1830), οικο νομικά, αλλά και με κάθε είδους αυθαιρέσεις, από τη μακρόχρονη παραμονή σ' αυτοί, καλβανικών σιφών, με διάφορα προσχήματα. Συγχρόνως ο δανεισμός των κοινοτήτων από πλούσιους μωαμεθανούς οδηγούσε στο τσιφλικισμό των χωριών. Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω παρατηρείται κύμα φυγής των Ζ. Τέλος στην κατάσταση αυτή βάζει ο Μεχμέτ Ρεσίτ Πασάς (1825-32).

Μετά τα 1835, μέχρι το τέλος της περιόδου, η ληστεία και τα φορολογικά βάρη αρχίζουν πάλι να φαίνονται και αυξάνονται οι υπάλληλοι.

δ' 3. Οι σχέσεις του Αλή πασά με το Ζαγόρι

Οι σχέσεις του Αλή με το Ζαγόρι ήταν γενικά πολύ καλές, ανάλογα με την πολιτεία του. Αναγνώριζε ότι η εξέλιξη του σε τοπάρχη

των Ιωαννίνων (1788) οφειλόταν σε ενέργειες ισχυρών Ζαγορησίων στην Πόλη, όχι μόνο σεβάστηκε τα προνόμια του Ζ., αλλά και τα υποστήριξε.

Στην εκστρατεία του Σουλτάνου κατά του Αλή, οι Ζαγορήσιοι, πιεζόμενοι από τα σουλτανικά στρατεύματα και προβλέποντας την ήττα του, καθώς και για να προσπείσουν τα προνόμια και τα συμφέροντα του Ζ., παίρνουν θέση κατά του Αλή.

Γραμματικός του Αλή ήταν και ο συνεπής Μάνθος Οικονόμου από το Κουκούλι, που μαζί με τον Αλέξη Νούτσο έσωσαν πολλούς από τα νύχια του. Όντας μνημένοι στη Φιλ. Εταιρεία., προσέφεραν με την επιρροή τους στον Αλή πολλά στον Αγώνα, υποδουλίζοντας την αποστασία του για αντιπερισπασμό.

δ' 4. Το Ζαγόρι στην Επανάσταση

Οι Ζαγορήσιοι του Κεντρικού και Δυτικού τμήματος δεν ήταν γενικά άνθρωποι των όπλων, όπως ήταν κατά καιρούς οι του Ανατολικού Ζ. Βοήθησαν όμως πολύ τον Αγώνα, τόσο στην προπαρασκευή, σαν μέλη της Φιλικής Εταιρείας, όσο και στη διεξαγωγή, με χρήματα κύρια.

Μπορούμε γενικά να πούμε πως οι Ζαγορήσιοι, ενώ κρυφά ενισχύουν, κύρια με χρήματα, τον Αγώνα, φανερά τάσσονται με το μέρος του Σουλτάνου για να μη χάσουν την προνομιακή μεταχείριση που είχαν. Γι' αυτό οι Τούρκοι τους ανταμείβουν με επαναστατικότητα και ανανέωση των προνομίων, όπως θα δούμε. Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι, σε αντίδραση προφανώς προς την Αρβαντοκρατία, στα 1824, με τον Αγώνα σε πλήρη εξέλιξη, οι Τούρκοι διοικητές των Ιωαννίνων δέχονται στο Ζαγόρι να υπάρχει σώμα από 60-100 Λακκιώτες υπό χριστιανό οπλαρχηγό, για την ασφάλειά του.

δ' 5. Ο αγώνας για τη διατήρηση των προνομίων

Ο αγώνας για τη διατήρηση των προνομίων του Ζ. στη Γ΄ περίοδο ήταν έντονος, αλλά είχε και μοιραία κατάληξη.

Στα 1820 καίγονται, μαζί με το σπίτι του Αλ. Μούτσου στα Γιάννινα, τα χάρτια, φιλμάνια κλπ. έγγραφα με τα προνόμια του Ζ. Εκτιμώντας τη θεία την πίστη του Ζ. στην αυτοκρατορία, ο Ομέρ Πασάς (Άρτα, 1824) και ο Ρεσίτ Πασάς (Μεσολόγγι, 1826), δηλ. ενώ ακόμα εξελίσσεται η Επανάσταση, βγάζουν νέα «μπουγιουρουλντία» για τα, προνόμια με διατύπωση ούτε ακριβή ούτε πλήρη. Από παράδοση όμως, από μερικές σημειώσεις και κάποιες σωζόμενες διαταγές, γνωρίζουμε θετικά μόνο τρία προνόμια, με ισχύ σε όλο το Ζ.: την αυστηρή απαγόρευση εισόδου Οθωμανού στο Ζ., δηλ. την αυτονομία και αυτοδιοίκηση, την απαλλαγή διεξαγωγής των υπο-

θέσεων των Ζαγορησίων ενώπιον οθωμανικών δικαστηρίων, και την ελεύθερη τέλεση των θρησκευτικών τελετών με κωδωνοκρουσίες.

Στα 1828 υπογράφονται από εκπρόσωπους των χωριών του Ζ. τα νέα προνόμια με πληρέστερη διατύπωση, που περιλαμβάνουν και κανόνες δικαίου.

Στα 1832 συντάσσεται κώδικας καθορισμού του ύψους των προκίων κατά περιοχές του Ζ., γιατί ο θεσμός είχε καταλήξει να είναι οικονομική μάλιστα.

Στα 1844-46 τα προνόμια του Ζ. κλονίζονται, με την ευκαιρία της διοικητ. μεταρρύθμισης στο πλαίσιο της επιχειρούμενης γενικότερης μεταρρύθμισης της Οθωμ. Αυτ/ρίας, του «Τανζιμάτ», και ειδικότερα του Χάι Σερίφ (1839), όχι του Χάι Χουμαγιούν, που εκδόθηκε αργότερα (1856), μετά δε λίγα χρόνια, στην επόμενη περίοδο, καταργούνται εντελώς (1868).

ε΄. Η παιδεία στο Ζαγόρι της Γ΄ περιόδου

Την περίοδο τούτη φανερώνεται καθαρότερα η έφεση των Ζαγορησίων για τα γράμματα. Μερικά στοιχεία που το βεβαιώνουν είναι τα παρακάτω:

Οι μισοί περίπου μαθητές των ανωτέρων σχολείων των Ιωαννίνων είναι Ζαγορήσιοι «ανέκαθεν και μέχρι τώρα», μας βεβαιώνει ο Λαμπρίδης. Επίσης, πάρα πολλοί δάσκαλοι είναι Ζαγορήσιοι. Τα κορίτσια αρχίσαν να πηγαίνουν στο δημοτικό σχολείο από τα 1800, ενώ συγχρόνως όλες οι Ζαγορήσιες μαθαίνουν ραπτική, εκτός από τις γυναίκες των χωριών Ντο-μπρίνοβο και Λεσινίτσα τέλος, το πρώτο Παρθενάγειο στην Ήπειρο, και ίσως στην Ελλάδα, ιδρύεται το 1846 στο Μονοδέντρι.

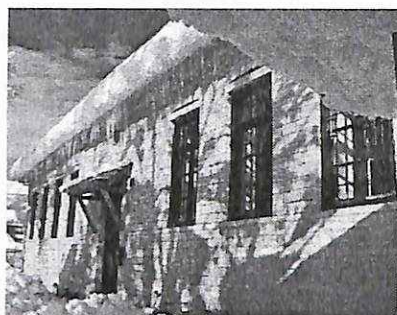
Το μεράκι των Ζ. για τα γράμματα εκδηλώνεται μεταξύ άλλων και με υψηλό επίπεδο διδασκαλίας σε μερικά χωριά και με την ίδρυση «Ανωτέρας Σχολής» στο Κουκούλι (1820-25) και μετά στο Μονοδέντρι (1825-29), με τον Αν. Σακελλάριο, που είναι μόλις έφηβος, με 150 μαθητές και από τα Γιάννινα και απ' όλη την Ήπειρο, γιατί είναι το μόνο κέντρο γραμμάτων στην Ήπειρο την εποχή αυτή.

Πολλά κληροδοτήματα και περιουσίες άφισαν οι Ζ. για την παιδεία. Αν είχαν εκτελεστεί όλες αυτές οι δωρεές, και δεν χάνονταν από σφετερισμό, παρανόηση του σκοπού των ευεργετών και αυθαίρετη διαχείριση, η κατάσταση του Ζ. και των Ιωαννίνων θα είχε βελτιωθεί ταχύτερα.

Ένα κληροδοτήμα, που και σήμερα ακόμη καρποφορεί, είναι των Μάνθου και Γεωργ. Ριζάρη, που στα 1840 συνέστησαν τη Ριζάρειο Αδελφότητα στο Μονοδέντρι.

(Συνεχίζεται)

ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΡΙΖΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ 2004-2005

Το Ριζάριο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου – το μοναδικό στο Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου – λειτουργεί ως τριθέσιο και σε αυτό φοιτούν 30 μαθητές.

Στο ολοήμερο διδάσκονται τα μαθήματα της Μουσικής, της Θεατρικής Αγωγής, της Φυσικής Αγωγής, των Αγγλικών, της Πληροφορικής και του Χορού.

Το σχολείο μας υλοποίησε τη σχολική χρονιά 2004-2005 τα παρακάτω εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες:

1. Comenius I

Ολοκληρώθηκε επιτυχώς το ευρωπαϊκό πρόγραμμα με θέμα "Environment and its influence in providence of 4 European countries" στα πλαίσια Σωκράτης II/ COMENIUS I, που υλοποίησαν τέσσερα Δημοτικά Σχολεία

2001 – 2004: Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου, Tuovilan Ala-Aste Φιλανδίας, Andatza Auzo Eskola Ισπανίας, Bradford Primary School Σκωτίας, με συντονιστή το Ριζάριο Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου. Οι κοινές δραστηριότητες υπήρξαν άφθογες και τα θέματα που κυριώς έλαβαν χώρα ήταν Πολιτισμός – Περιβάλλον – Οικολογία – Πολιτιστική και Αρχιτεκτονική Κληρονομιά.

2. Συμμετοχή στο Εθνικό Δίκτυο «Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση»

Το σχολείο του Μονοδενδρίου συμμετείχε στο Εθνικό Δίκτυο «Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση» που συντονίζει το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) Κόνιτσας με τη συνεργασία των Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας, Αρναίας, Καστοριάς, Νάουσας, Σουφλίου και Μουζακίου.

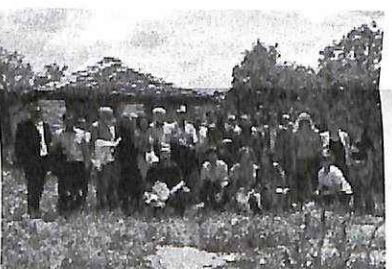
3. Πρόγραμμα «ΔΙΑΣ»

Το σχολείο συμμετείχε στο Πα-νελλαδικό Πρόγραμμα Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) «ΔΙΑΣ» του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν διαδραστικές συναντήσεις με διάφορα ανά την Ελλάδα ολιγοθέσια σχολεία, όπου προτείνονταν

εναλλακτικές ιδέες για την οργάνωση της τάξης, τη διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας, την ένταξη των Νέων Τεχνολογιών στα πλαίσια της διδασκαλίας, συμβατές με τις ιδιαίτερες ανάγκες ενός ολιγοθέσιου σχολείου. Πέραν της τηλε-παίδευσης οργανώθηκαν και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που επικεντρώνονταν κυρίως στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, όπως δημιουργία αυτοσχέδιου βροχόμετρου και ανεμόμετρου και καθημερινή καταμέτρηση και καθημερινή ενημέρωση των καιρικών συνθηκών της περιοχής μας στο διαδίκτυο (YOURA).

4. «Τα Ξωκλήσια του τόπου μας και περιβάλλον» (Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα)

Τη σχολική χρονιά 2004-2005 το σχολείο μας υλοποίησε το περιβαλλοντικό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα «Τα Ξωκλήσια του τόπου μας και περιβάλλον». Στα πλαίσια του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε σημαντικά Ξωκλήσια της περιοχής για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την αρχιτεκτονική, την τοποθεσία και τη λαογραφία των Ξωκλήσιων. Τα πορίσματα και οι δραστηριότητες των μαθητών (φωτογραφικό υλικό, συνεντεύξεις, κατάθεση προσωπικών εντυπώσεων) παρουσιάστηκαν στην Ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στις 3-6-2005 στην αίθουσα του Ριζαρίου Ιδρύματος στο Μονοδένδρι.

5. Προγράμματα Αγωγής Υγείας

Υλοποιήθηκαν τρία προγράμματα Αγωγής Υγείας:

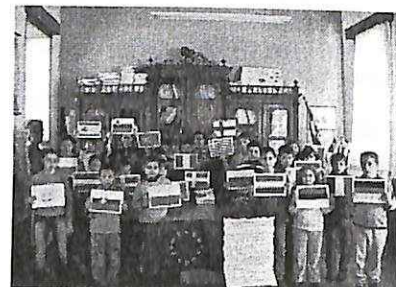

- «Πρώτες Βοήθειες» με χορηγό τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων. Οι μαθητές, μέσω της δραματοποίησης, έκαναν αναπαράσταση ενός περιστατικού που έρχοζε Πρώτων Βοηθειών.

- «Διατροφικές Συνήθειες» και - «Διαφήμιση και Κατανάλωση» του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας. Στα πλαίσια των δύο αυτών προγραμμάτων έγιναν επισκέψεις στο εργοστάσιο ΒΕΛ Ηπείρου (Μητσούλης) και στο εργοστάσιο εμφιάλωσης νερού (Χήτος). Επίσης τα παιδιά έφτιαξαν υλικό διαφημίζοντας τα τοπικά τους προϊόντα.

Επίσης συμμετείχε στο διαγωνισμό αφίσας με θέμα «Τερηδόνα και ουλίτιδα».

6. «Ανοιξη της Ευρώπης» (Ευρωπαϊκό πρόγραμμα)

Το σχολείο, στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Ανοιξη της Ευρώπης» (Spring Day in Europe), ήρθε σε επαφή, μέσω του Διαδικτύου, με άλλα ευρωπαϊκά σχολεία, ανταλλάσσοντας απόψεις για το Σύνταγμα της Ευρώπης. Οι μαθητές του σχολείου μας ασχολήθηκαν εκτενέστερα με τα δικαιώματα του παιδιού. Αναπαριστώντας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, μελέτησαν και μίλησαν για τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η δραστηριότητα αυτή παρουσιάστηκε on-line στο διαδίκτυο.

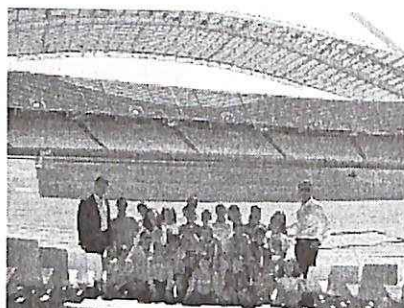
7. Αθλητικές εκδηλώσεις

Το Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου έλαβε μέρος στις αθλητικές εκδηλώσεις ποδοσφαίρου και στίβου, που διοργάνωσε το Γραφείο Φυσικής Αγωγής Ν.Ιωαννίνων.

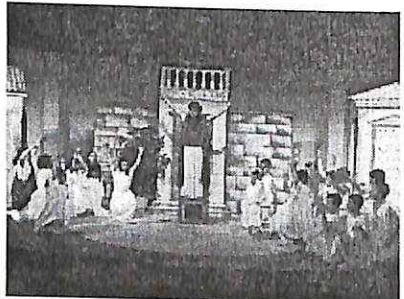
8. Εκπαιδευτικές εκδρομές

Εκτός από τις εκδρομές που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, το σχολείο μας, με αφορμή τη θεατρική παράσταση, πραγματοποίησε εκπαιδευτική εκδρομή στην Αθήνα 14 έως 17-5-2005 με επισκέψεις στο Μουσείο Μπενάκη, στη Βουλή, στο

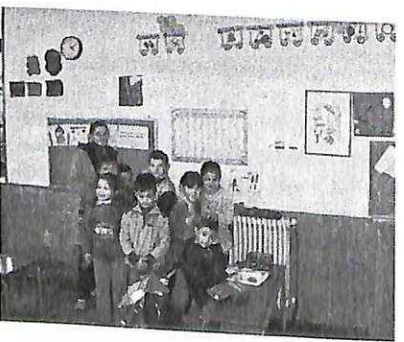

Ζάππειο, σε Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, στο μετρό και στο Προεδρικό Μέγαρο όπου ακολούθησε συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

9. Θεατρική παράσταση «Εκκλησιάζουσες»

Για πέμπτη συνεχή χρονιά ο μαθητικός θίασος του Δημοτικού μας Σχολείου ανέβασε τη θεατρική παράσταση «Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη σε διασκευή της Κάμεν Ρουγγέρη. Παραστάσεις δόθηκαν με μεγάλη επιτυχία στο Πνευματικό Κέντρο Ιωαννίνων (13-5-2005) στα πλαίσια της Ολυμπιακής Παιδείας, στο θέατρο «Τζένη Καρέζη» στην Αθήνα (16-5-2005), στο θέατρο Καμπέριο Ιωαννίνων (6-6-2005) και στο Υπαίθριο Θέατρο του Μονοδενδρίου (15-6-2005).

Εκτιμούμε ότι ήταν μια δημιουργική και επιτυχημένη εκπαιδευτική σχολική χρονιά με δραστηριότητες τόσο γνωστικού όσο και συναισθηματικού, κοινωνικού και ψυχοκινητικού περιεχομένου που στόχο είχαν την ολόπλευρη ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών μας.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ 15-06-2005

Ο ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΑΠ. ΒΑΣΔΕΚΗΣ

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΤΟΥ
ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΑΠΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΠΑΡΗΣ
ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΛΑΜΠΡΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ, ΧΙΛΙΕΣ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ

Πολλές φορές η σκέψη μου, χωρίς να το θέλω, γυρίζει και αναπολεί τα περασμένα. Η αναπόληση αυτή δημιουργεί μια πολύ ευχάριστη διάθεση, ιδιαίτερα όταν τα γεγονότα του παρελθόντος είναι δημιουργικά και αποδοτικά.

Τι να πρωτοθυμηθώ, τα ξένοιαστα παιδικά χρόνια, τις σπουδές μου, τον πόλεμο, την κατοχή, την οικογένεια, τις διάφορες πράξεις και ενέργειές μου, στα περασμένα χρόνια.

Είναι τόσες πολλές οι ενθυμήσεις.

Στο δημοσίευσμά μου αυτό θα εξιστορήσω τη μεγάλη μου προσφορά προς τους μαθητές μου, στα Δημοτικά Σχολεία της επαρχίας που υπηρέτησα τα περισσότερα χρόνια.

Είμαι ιδιαίτερα ικανοποιημένος από την ενσυνείδητη εργασία μου, γιατί οι μαθητές μου

28η Οκτωβρίου 1960

χε επιτύχει στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με πολύ καλό βαθμό. Τον ερώτησε:

– Ποιον είχες, δάσκαλο στο

σχολείο, δασκάλα η σύζυγός μου Ελένη.

Πριν από κάθε θρησκευτική και σχολική γιορτή, γινόταν

«Ο αετός της Ρούμελης». Σχολ. έτος 1960-61.

στις εισιτήριες εξετάσεις των Γυμνασίων είχαν μεγάλη επιτυχία.

Συχνά στο δρόμο μου με σταματούν να με χαιρετήσουν πρώην μαθητές μου επιστήμονες, δάσκαλοι, δικηγόροι, καθηγητές. Θυμάμαι από την αείμνηστη ανεψιά μου Ελευθερία Ι. Νικολαΐδου την περίπτωση του πρώην μαθητού μου Θεοχάρη Γκαλιάτσα από την Αραχωβίτσα. Εί-

σολογείο σου; – Τον Φίλιππο Ν. Νικολαΐδη απάντησε ο μαθητής. – Κατάλαβα, του είπε η ανεψιά μου.

Θα αναφερθώ ιδιαίτερα στις σχολικές γιορτές των σχολείων της επαρχίας που υπηρέτησα. Ενδεικτικά στο Δημοτ. Σχολείο Αηλίου-Μετσόβου που υπηρέτησα τα 10 πρώτα χρόνια από το 1953 μέχρι το 1964. Διέσσιο το

συστηματική προετοιμασία των μαθητών, στους ρόλους των και τα τραγούδια, με μεγάλη προθυμία και θέληση συνέβαλαν αποφασιστικά στην επιτυχία της κάθε σχολικής γιορτής.

Στη μεγαλύτερη αίθουσα του σχολείου η σκηνή στολισμένη κατάλληλα, με αυλαία, παραβάν, ζωγραφισμένα ταμπλώ, ανάλογα με τη γιορτή, οι μαθητές και μαθήτριες, κατάλληλα ντυμένες με εθνικές ενδυμασίες.

Η αίθουσα του σχολείου, κάθε γιορτή, κατάμεστη από γονείς και κατοίκους του χωριού, με τη χαρά ζωγραφισμένη στα

γάλη για εμένα. Δημοσίευσε στον «Εθνικό Κήρυκα» της Αθήνας σχετικό ρεπορτάζ.

Στο ατομικό μου αρχείο έχω άλμπουμ με πολλές φωτογραφίες σχολικών εορτών, ακόμη και γυμναστικών επιδείξεων. Ακόμη ένα τετράδιο της πρώην μαθητριάς μου Μαρίας Μανουπούλου καθηγήτριας με πολλά τραγούδια ιχνογραφημένα ανάλογα.

Καθόμαστε στην θέση μας αρκετό χρονικό διάστημα και είχαμε αρκετό χρόνο στη διάθεσή μας, για την καλή προετοιμασία των σχολικών εορτών.

ΣΝ' ΑΡΡΕΝΤΑ

Αν το στόμα είναι το λαγούμι του μυαλού, κρατήστε το τουλάχιστον ερμητικά κλειστό, μπας κι' ανασχεθούν έτσι οι ανυπόφορες αναθυμιάσεις της εσωτερικής μας δυσοσμίας.

Φωκίων Ιωαν. Καψάλης

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «Η ΒΙΛΟΥΡΑ»

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΑΛΙΑΣ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 26530-71777
ΚΙΝ. 6945523995

- ❖ Ξυλόγλυπτα
- ❖ Παραδοσιακά γλυνά
- ❖ Ντόπια κρασιά
- ❖ Ενθύμια
- ❖ Αρωματικά φυτά
- ❖ Καρτ-ποστάλ
- ❖ Τουριστικοί χάρτες

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

Αθρόα συνεχίζουν να φθάνουν στο περιοδικό μας τα επαινετικά λόγια και οι θετικές κριτικές για το διδλίο «Πασχαλομάνις» της Ελένης Δούβλη. Μερικές απ' αυτές δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος. Όσες παραλείπονται στο επόμενο. «Ζ»

«ΠΑΣΚΑΛΟΜΑΝΣΙΣ»

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Σαράντα τρία εύσυμα, κλωνιά σταχυολόγησε τελικά η ανθοδέτρα Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη από το δεμάτι των κατά καιρούς δημοσιευμάτων της στο τοπικό περιοδικό «το Ζαγόρι μας» για να μας προσφέρει το μπουκέτο με τις «πασχαλομάνις» της.

Πρόκειται για μια σειρά από ευσύνωπα προσεγγμένα κείμενα, που αναφέρονται σχεδόν αποκλειστικά στις ομορφιές της φύσης και προπαγόντες στους απλοικούς ανθρώπους του Ελαφότοπου. Ξέχειλα από μια περίσσια γλωσσική επάρκεια, πραγματικά λογοτεχνήματα, μοιάζουν πλειότερο με άρτια πεζοτράγουδα, που απηχούν τη μεγάλη αγάπη της Ελένης για τη γενέτειρά της. Νοσταλγικά ακόμα πιασχυρίσματα στην παλιά καλή εποχή της πληθωρικής τότε Ζαγορίας ζωής είναι από την ίδια τους τη φύση τα πλειότερα λαογραφικής υφής ως προς το περιεχόμενό τους. Μοιάζουν θα

λέγα μεταφορικά με λαϊκά κεντήματα λόγου εορπλισμένα σε λογιστά σκέδια και χρώματα, ποικιλμένα ακόμα με κείνα τα λαμπερά πετράδια της παλαιοκαιρία τοπικής γλώσσας. Η ζωντανή περιγραφή της απαρράμιλλης φύσης σε ώρες καλοσύνης της, η τέλεια απεικόνιση των ανθρώπων χαρακτήρων και η σωστή ηθογραφία του λαϊκού βίου και πολιτισμού του Τσερβαρίου αποτελούν παραπέρα αρετές, που κοσμούν το βιβλίο.

Έτσι πορεύεται η συγγραφέας στο παλιό αγαπητό μονοπάτι του τόπου με τις χαρές και τις λύπες του, για να διαπιστώσει φθάνοντας στο τέρμα του και περνώντας από το στοχασμό στην πραγματικότητα πως τίποτα δεν έχει αλλάξει, αλλά και τίποτα δεν είναι όπως παλιά.

Μενέλαος Στ. Κικόπουλος

Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη

«ΠΑΣΚΑΛΟΜΑΝΣΙΣ»

Καθώς περιεργάζομαι και απολαμβάνω τα Πασκαλομάνις της κας Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη νιώθω ένα λεπτό άρωμα να βγαίνει από τις σελίδες του και να μου κεντρίζει το ενδιαφέρον για παραπέρα συγκινήσεις.

Ένα εξαιρετικά προσεγγμένο βιβλίο. Κλείνει μέσα του ανθισμένα ευωδιαστά μανουσάκια κομμένα από τον όμορφο ανθόκηπο της ψυχής της Ελένης.

Η ευρηματική τοποθέτηση στο εξώφυλλο της παιδικής αθωότητας

μέσα στο χρώμα των λουλουδιών αποπλιστική και καταλυτική.

Τίποτα δεν έχει αλλάξει, τίποτα δεν είναι όπως παλιά εκτός από τη ζωή που έφυγε και χάνεται και το μάνταλο που κλειδώνει στις εκατόν σαράντα σελίδες του βιβλίου τις θύμησης, όπως τις τακτοποίησε σε ενότητες η έμπνευση και το λογοτεχνικό τάλαντο της Λένκας.

Το Τσερβάρι, η γενέθλια γη, επιβάλλει σεβασμό και προβάλλει ως υπέρτατο καθήκον την αγάπη για ό,τι αγαθό και πολύτιμο δημιούργησαν οι άνθρωποι του στη διαδρομή του χρόνου αλλά και την υποχρέωση να μη χαθεί τίποτα από την πολιτιστική κληρονομιά του. Την υποχρέωση αυτή ανέλαβε να κάμει πράξη η ονειροπόλος Ελένη. Η Ελένη –παιδαγωγός, που θέλει και επίνει μέσα από τα γραπτά της κείμενα να κρατήσει ζωντανή τη Ζαγορία πολιτεία με τα ηχοχρώματά της. Ψάχνοντας στη μακρόστενη καρσέλα της Μάκρας βρίσκει τις χρυσομεταξένες κλωστές και κεντά την εικόνα της Ζαγορίας ψυχής για να την περάσει στην αιωνιότητα μαζί με τον πολιτισμό, τις παραδόσεις, τις αξίες και τους τρόπους που κυριάρχησαν και την κράτησαν ανέπαφη απ' τη μούχλα.

Τώρα πια που η ζωή δεν είναι ίδια με τα παλιά, με αγάπη και συγκίνηση θυμάται τους καλούς και απλούς ανθρώπους, τους γειτόνους, εκείνους που την αγαπούν κι εκείνους που έφυγαν. Στον αλλαγμένο καμβά της Ζαγορίας γης, που ούτε στον Αιθανάση υπάρχουν φ'τσέλες, αλλά βουβόι και χορταριασμένοι τόποι, η «Ξεναγός» Λένκω πιάνει επαφή με την εποχή του ονειρίου.

Οι μορφές της πολιτισμικής δημιουργίας, η ιδιαιτερότητα, η ξεχωριστή φυσιογνωμία του τόπου και η περιουσία της περιοχής, βιώματα έντονα, που επιδρούν και συνοδεύουν όλη τη ζωή, αναμνήσεις κρυμμένες αλλά ζωντανές, θεία που θέλουν να σπάσουν τα δεσμά τους, αποτυπώνονται ως εικόνες θαυμάσιες στις σελίδες του βιβλίου χάρη στο λογοτεχνικό χρωστήρα της Ελένης.

Μέσα από συγκεκριμένες μορφές της ανθρώπινης προσπάθειας, που συνεκφράζουν τη ζωή και συνοικοδομούν τον πολιτισμό (Φώτα στο Τσερβάρι, Η Πασκαλιά, Η πρώτη μου πίτα, Η Λιτίκη κ.α.) γευόμαστε ψιχούλα του Ζαγορίου πολιτισμού.

Στο Ζαγόρι, στο Τσερβάρι, στα Πάνω Σουδενά η Λένκω έμαθε τι είναι ο κόσμος, η χαρά, ο πόνος, η καλοσύνη και πάντα απ' όλα η αγάπη.

Με οδηγό την ποτισμένη με τα νάματα της πολιτιστικής κληρονομιάς αγάπη για τον τόπο και τη μηχανή του χρόνου ταξιδεύει στις αναμνήσεις και καταγράφει την πραγματική ιστορία του χωριού της όπως την έζησε και είναι χαραγμένη στην καρδιά και στη θύμησή της. Αναπολεί ημέρες παλιές. Αλλά και σύγχρονες στιγμές που αποτυπώθηκαν ως φωτογραφικό υλικό. Φωτογραφίες που τοποθετήθηκαν με σκηνοθετική μαεστρία μέσα στο κεί-

μενο, συνταιριασμένες με τα μανουσάκια.

Πρόκειται για κατάθεση ψυχής. Βιβλίο που αποπνέει άρωμα.

Χρήστος Παπαδόπουλος

Βιβλίο-ματιές

Σταύρου Συκιώτη

α) Πασκαλομάνις:

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Η κα Ελένη Δούβλη είναι μόνιμη συνεργάτρια του «Ζ» μας κι' επομένως γνωστή κι' αναγνωρίσιμη από τους αναγνώστες του. Χρόνια και χρόνια διαβάζονται με ενδιαφέρον τα κείμενά της και ικανοποιούν τους αναγνώστες τόσο για τη γλαφυρή τους γραφή, όσο, ιδιαίτερα, για τη θεματολογία τους που αναφέρεται, κυρίως, στο Ζαγόριο γενέθλιο χώρο και στη ζωή των ανθρώπων του, με την παράθεση πλούσιων λαογραφικών στοιχείων.

Εκτιμώνς πως η Κα Ελένη –το έχω ξαναγράψει– έχει φυλακίσει μέσα στην ψυχή της, όλο το Ζαγόρι, γι' αυτό ότι λέει και ότι γράφει είναι φωνή κι' έκφραση του ίδιου του Ζαγορίου. Γέννημα και θρέμμα του Ζαγορίου –από τον Ελαφότοπο– αποθησαύρισε βιωματικό πλούτο ζωής και με την καλλιέργεια και την εκφραστική αξιοσύνη της Εκπαιδευτικού, προσφέρει «το δικό της αντίδωρο» –όπως το διατυπώνει η ίδια στον πρόλογο του βιβλίου της που κυκλοφόρησε με τον Ζαγόριο τίτλο «Πασκαλομάνις»– σ' όλους τους Ζαγορίσιους και φίλους του Ζαγορίου.

Έτσι, όταν «επέστη το πλήρωμα του χρόνου» τα γλαφυρά και ευχάριστα ηθογραφικά της κείμενα, στοργικά φυλαγμένα στις σελίδες, χρόνων και χρόνων, του «Ζ» μας, έγιναν ένα μαγευτικό, εύσυμα και χρωματικά όμορφο μπουκέτο, τυλιγμένο σ' ένα θαυμάσιο εικονογραφημένο εξώφυλλο, με τον μεταξένιο φόντο που γράφει «Πασκαλομάνις».

Οι πασκαλομάνις(ες) είναι τα ταπεινά εκείνα ανθάρια της πρώιμης Άνοιξης, πρωτομυτιότερες του ερχομού της, τα αρχαία «Ια» και η πρώτη λεζούλα που μάθαιναν οι παλιοί Ζαγορίσιοι στα αναγνωστικά τους. Εκφράζουν την αναγέννηση της φύσης και της Ζωής, μεταδίδουν αισιοδοξία και χαρά κι' αδελφώνουν την ταπεινότητά τους –βραχάρια κι' απόκρυφες γωνιές ο γενέθλιος τόπος τους– με τη μοναδική χρωματική μωσ θαυρία τους. Η επιλογή του τίτλου και ο εικονογραφικός διάκοσμος του εξωφύλλου, έγιναν ένα περίτεχνο ασπικικό βάζο που δέχτηκε το ψυχοπνευματικό γραπτό έργο της Κας Ελένης σαν «... μικρή και φτωχή προσφορά στον χρόνο και τον τόπο μου...», όπως γράφει η ίδια.

Με το κείμενό μου τούτο δεν αποσκοπώ να κάνω βιβλιοκρισία. Προγύθηκαν άλλοι αρμοδιότεροι. Κάνω μια επιβεβλημένη αναφορά και υπογραμμίζω πως η έκδοση του

βιβλίου αντανakaλά και στην όλη προσπάθεια και το έργο του «Ζαγορίου» μας κι' ακόμα μια έκφραση, γενικότερη, του τόπου μας του Ζαγορίου, που δεν ξεχνά τις υποχρεώσεις του απέναντι στην πνευματική του ιστορία και τον πολιτισμό του και αμύνεται, σε σημερινούς χαλεπούς καιρούς.

Είχα, κάποιες φορές, την ευκαιρία να συνομιλώ με αναγνώστες του περιοδικού μας. Απλοί, κυρίες, άνθρωποι, απ' αυτούς που δεν γνωρίζουν «βιβλιοκριτική» αλλά εκφράζουν με ειλικρίνεια την προσωπική τους ευχαρίστηση και να μου λένε: «Και η κα Ελένη Δούβλη γράφει πολύ ωραία. Την παρακολουθώ πάντα. Μου αρέσει να τη διαβάζω». Τι «χρειαν» βιβλιοκριτικής έχομεν; Συγχαρητήρια Κα Ελένη και ευχαριστώ θερμά για το αντίτυπο που μου προσέφερετε.

β) Βίγλα-Πόρτες-Πάπιγκο:

Βασιλείου Χρ. Αρχιμανδρίτη

Στο φύλλο 299/Μάρτιος 2003 του «Ζ» μας είχα την ευκαιρία ν' αναφερθώ στο «πόννημα» του φίλου Βασιλή Αρχιμανδρίτη –όπως ο ίδιος το χαρακτηρίζει– «Πορεία Γενναίων», που το κυκλοφόρησε το 2002. Σ' αυτό διαλαμβανόταν η πολεμική εξιστόρηση των γεγονότων της πρώτης περιόδου του πολέμου 1940-41 στα οποία, ως έφεδρος αξιωματικός, υπήρξε πρωταγωνιστής.

Ήδη, στα χέρια μου έχω ένα άλλο «πόννημα» με τον τίτλο «Βίγλα-Πόρτες-Πάπιγκο» έκδοσης 1994. Προγενέστερο, βέβαια, που προηγούμενου, ωστόσο σκιαγραφεί το συγγραφέα Βασιλή και τα «κουσούρια» του. Το ένα είναι πως δεν τα κατάφερε, όντας «απόμαχος» της επαγγελματικής του δραστηριότητας –για να χρησιμοποιήσω στρατιωτική ορολογία– να απαγκιστρωθεί απ' το χαρτί και την πένα (δασκαλίστικες εμμονές) και το άλλο η μνήμη του να κυριαρχείται απ' τα ιστορικά δρώμενα του Οκτώβρη 1940-41.

Στο συνδυασμό αυτών των δυο «ατού» του Β.Α. επιτυγχάνεται η συγγραφική αξία των πονημάτων του, σε τρόπο ώστε ο αναγνώστης, με πολλή άνεση, όχι μόνο να τα διαβάζει αλλά και να παρακολουθεί, χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια, την εξέλιξη του περιεχομένου. Κι' αυτό, γιατί η δασκαλίστικη πένα του βάζει την απλή-γλαφυρή διατύπωση των γεγονότων, τα οποία από την πλευρά τους προσφέρουν τη ζωντανή διάσταση και απεικόνιση.

Διαβάζοντας το παραπάνω πόννημα, καθισμένος στη βεράντα του σπιτιού μου, με θέα το «αναπεπταμένον πεδίο» της κοιλάδας Βοιδομάτης» κι' αντικρίζοντας το Πάπιγκο του Βασιλή, είχε την ψευδαίσθηση πως δεν διάβαζα εγώ, απλά άκουγα το Βασιλή να μου μιλάει γι' αυτά, κουβεντιάστώ, σ' ένα αργό περιπάτο μας στα γνώριμα μέρη της Βίγλας - του Βοιδομάτη και του Πάπιγκου (τις Πόρτες που δεν τις γνώρισα).

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

γ) Γράμματα στο Μιχάλη:

Αντώνη Στρούλια

Οι γενετικές καταβολές του συγγραφέα Αντώνη Στρούλια από το Ανατ. Ζαγόρι (Ηλιοχώρι-Ντομπρίνοβο) θα έλεγε πως έχουν το «μερίδιο» στη συγγραφή αυτή. Η ανάγκη έκφρασης, ανεξάρτητα από το πεδίο και τη μορφή σκέψης, το πρωταρχικό ερέθισμά του. Προσωπικό, βιογραφικό το σύνολο του περιεχομένου.

Με τη μορφή «Γράμματα στο Μιχάλη» αποκτά ροή στο ξετύλιγμα του όλου περιεχομένου, κάτι σαν κουβέντα, που προσφέρει αβίαστη ανάγνωση στον αναγνώστη. Δεν είναι μια «σχολική έκθεση» για τον εαυτό του. Άλλωστε, κάθε γράμμα θεωρείται αυτοτελές, έχει τις δικές του αναφορές σε συγκεκριμένο θέμα και εντάσσεται, γενικότερα σε μια θεματική διάκριση όπως: Οι παιδικές μου αναμνήσεις-Ιστορίες της Κατοχής και της Αντίστασης-Ιστορίες του Εμφυλίου-Άλλες ζωντανές ιστορίες από το 1951 και μετά.

Η σημασία των βιογραφικών ημερολογιακών συγγραφών, που αναφέρονται σε διάφορες χρονικές περιόδους, αποκτά, πολλές φορές, ιδιαίτερη αξία, γιατί μέσα απ' αυτές τις συγγραφές αντλούνται σημαντικά στοιχεία ιστορικά, κοινωνικά κλπ χρήσιμα σε ιστορικούς ή άλλους ερευνητές.

Ο Κ. Αντώνης Στρούλιας, αναφερόμενος στην περίοδο του Εμφυλίου (1946-49) μου προσέφερε μια μνημονική ξενάγηση στην περιοχή της Δυτ. Μακεδονίας –όπου υπηρέτησα ως στρατιώτης για μια τριετία– από Αμμογούδα, Βίτσι, Γράμμο και στη μεγάλη μάχη της Φλώρινας κλπ. στο πέρασμά του ο χρόνος επικαλύπτει, τα οποία γεγονότα ζήσαμε με τη χρυσόσκονη της λήξης κι' αμβλύνει, ψυχολογικά, την ενδεχόμενη τραγικότητά τους.

Στ. Συκιώτης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Θέλω με μάζω της εφημερίδας «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» να ευχαριστήσουμε θερμά, τη συμπατριώτισσά μας, τη φίλη και Συνάδελφο Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη, που μας χάρισε το ωραίο βιβλίο της «πασκαλομάνις» ένα μπουκέτο μενεξέδες, και συγχρόνως να τη συγχαρούμε για τη συγγραφική τη δράση τόσο για το βιβλίο της, όσο και για τις συγγραφικές δημοσιεύσεις της στο «Ζαγόρι μας». Είναι τα κείμενά της, ένας γλυκός ύμνος για τη γενέθλια γη μας.

Ακόμη συγχαρητήρια και στο σύζυγό σου Γιώργο, φίλο και συνάδελφο, για τη συνεχή και αδιάκοπη συμπαράστασή του σε κάθε σου προσπάθεια.

Να 'σαι καλά Ελένη και να διαβάζουμε κι' άλλα σου βιβλία.

Σωκράτης και Ναυσικά Οικονομίδου

Γεροπλάτανος 07/07/2005

Το Πάπιγκο και τα βουνά του

Χαρητάκη Παπαϊωάννου

Κρατώ στα χέρια μου το βιβλίο –έκδοση του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου– και δεν χορταίνω να το φυλλογυρίζω.

Στη θαυμάσια αυτή ξενάγηση που να πρωτοσταθώ! Στις τόσο κατατοπιστικές λεπτομέρειες που αναφέρονται στο φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό της μοναδικής αετοφωλιάς του Παπίγκου ή να περιπλανηθώ στα γκαλτερίμια, στα σοκάκια στις νεραϊδιένιες βουνοκορφές και τα γάργαρα βουί του!

Οι φωτογραφίες του κυριολεκτικά σε αποπλανούν και σε κάνουν να θέλεις να πας και να ξαναπάς στο Πάπιγκο για να το δεις με τη ματιά του συγγραφέα. Πραγματικά χαρακτηριστικά ο Χαρητάκης του Παπίγκου γεμάτος ευαισθησίες, λάτρης του τόπου του, μας ξενάγει γεμάτος ευαισθησίες, λάτρης του τόπου του, μας ξενάγει στα Παπικιώτικα βουνά με περισσή γνώση και αγάπη. Τον ευχαριστούμε για την προσφορά του και περιμένουμε κι άλλες χαρές και χάρες να μας χάρισει ο Χαρητάκης Παπαϊωάννου ένας νέος επιστήτης συγγραφέας αντλούνται σημαντικά στοιχεία ιστορικά, κοινωνικά κλπ χρήσιμα σε ιστορικούς ή άλλους ερευνητές.

Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη

Γράμματα στο Μιχάλη

Αντώνη Στρούλια

Αυτό τον τίτλο διάλεξε για το βιβλίο του ο Ζαγορίσιος συγγραφέας. Στις σελίδες του θα βρει κανείς ιστορίες της Κατοχής της αντίστασης και του εμφυλίου γραμμένα από πρώτο χέρι, αφού αποτελούν βιώματα του συγγραφέα. Για μας τους μικρότερους, που δεν ζήσαμε υπεύθυνα σαν ενήλικες τότε, τα δύσκολα εκείνα χρόνια τα περιβάλλει η αχλύ του μύθου.

Και καθώς οι συγγραφείς τα καταγράφουν καθενας απ' τη σκοπιά του, όλο και πιο μικρά μας φαίνονται εξαπτόντας τη φαντασία.

Όμως με το πέρασμα του χρόνου, καθώς καταλαγιαίνουν τα πάθη και τα μίση, είναι ανάγκη να υπάρξει μια αντικειμενική γραφή αυτών των γεγονότων.

Αυτό επιχειρεί με τρόπο απλό και γλαφυρό ο Ζαγορίσιος συγγραφέας, αφού η μητέρα του είναι Σουδενιώτισσα –Κ. Στρούλιας.

Απλά και σε στρατή γλώσσα αναγνώστη ολιγογράμματο και γραμματισμένο και ξετυλίγει ηρωικές σελίδες μιας αναφιλεγόμενης περιόδου. Μάθημα ιστορίας από έναν ζεστό άνθρωπο, το διαβάζεις με μια ανάσα δίχως να το βαρεθείς.

Χάρηκα το βιβλίο σας και συγκινήθηκα με την αποπλιστική ειλικρίνειά σας.

Ο λόγος σας αληθινή προσφορά στους νεώτερους.

Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ - ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Για το κλείσιμο της Ιεράς Μονής Ευαγγελιστρίας Άνω Πεδινών

Στην Αθήνα, στις 13 Φεβρουαρίου 2005, πραγματοποιήθηκε Γενική Συνέλευση των αποδήμων Ζαγορίσιων, ύστερα από πρόσκληση της ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ.

Μεταξύ των θεμάτων που συζητήθηκαν ήταν και το σοβαρό ζήτημα του κλεισίματος της Ιεράς Μονής Ευαγγελιστρίας Άνω Πεδινών από τη Μητρόπολη Ιωαννίνων. Ακούστηκαν πολλές απόψεις και παρόνοια για τη λυπηρή, ανανέτηξη, όσο και ανεξήγητη απόφαση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ιωαννίνων, όπως:

1. Είναι βαρύτατο πλήγμα στο θρησκευτικό συναίσθημα των χριστιανών της περιοχής το κλείσιμο της ιστορικής Ιεράς Μονής Ευαγγελιστρίας Άνω Πεδινών Ζαγορίου. Της Μονής που λειτουργούσε και πρόσφερε μεγάλο θρησκευτικό και εθνικό έργο στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Σ' αυτό το Μοναστήρι έκανε τα πρώτα βήματά του ο μεγάλος Δάσκαλος του Γένους Νεόφυτος Δούκας. Είναι η Μονή που με τη Σκέπη της Ευαγγελιστρίας και τις θυσίες των συγχωριανών του Νεόφυτου Δούκα άντεξε στο χρόνο και στις δύσκολες περιστάσεις και στέκεται σήμερα άριστα συντηρημένη, αλλά βουβή.

2. Σήμερα η περιοχή μας φθίνει πληθυσμιακά, η παύση της λειτουργίας της είναι περισσότερο εμφανής και επώδυνη. Πιστοί, ακόμη και από απόμακρα μέρη της πατρίδας μας, έρχονταν προσκυνητές στη χάρη της Παναγίας, αφού εύρισκαν το Μοναστήρι ανοιχτό και φιλόξενο.

3. Οι αδελφές που μόναναν σ' αυτό, καθώς και ο ιερομόναχος Ηλίας, παρόλο το νεαρό της ηλικίας τους, ενέπνεαν με την εν γένει συμπεριφορά του το σεβασμό και την αγάπη των πιστών.

4. Κάθε Κυριακή παρακολουθούσε τη λειτουργία στη Μονή μεγάλος αριθμός προσκυνητών, Ζαγορίσιων και ξένων. Το διακριτικό σήμα της Μονής έφθανε πολύ μακριά, σε αντίθεση με τις βροντερές ηλεκτρικές καμπάνες πολλών Μητροπόλεων.

Έντονα διαμαρτυρήθηκαν πολλοί συμπατριώτες μας για την αδιαφορία των αρμοδίων να πληροφορηθούν τους χριστιανούς για τους λόγους που έφτασαν στην απόφαση να καταδικάσουν τόσο αυστηρά την περιοχή του Ζαγορίου. Επλήγη το θρησκευτικό συναίσθημά τους και η κοινωνική ζωή τους, αγαθά που απολάμβαναν ακόμη και κατά τον καιρό της Τουρκοκρατίας. Στη συζήτηση του παραπάνω θέματος πάρθηκαν οι παρακάτω αποφάσεις, οι οποίες ψηφίστηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν το Δ.Σ. της Ενώσεως των Ζαγορίσιων να τις αποστείλει στη Μητρόπολη Ιωαννίνων, από την οποία προκλήθηκε το πρόβλημα, με κοινοποίηση σε κάθε αρμόδια αρχή.

ΨΗΦΙΣΜΑ

1. Η απόφαση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ιωαννίνων να σταματήσει τη λειτουργία της Ιεράς Μονής Ευαγγελιστρίας Άνω Πεδινών, προέβλεπε σε μας τους πιστούς αισθήματα λύπης, απογοήτευσης και αγανάκτησης.

2. Διαμαρτυρόμεθα έντονα για την ενέργεια αυτή, που κατάφερε σοβαρό πλήγμα στην περιοχή μας.

3. Απορούμε πως δεν έγινε σεβαστή η μεγάλη προσφορά της Μονής αιώνες ολόκληρους. Στερήθηκαμε αγαθού που απολαμβάναμε ελεύθερα οι Ζαγορίσιοι, ακόμη και στα χρόνια της σκλαβιάς.

4. Παρακαλούμε και απαιτούμε να ενεργήσετε για την αναθεώρηση της απόφασης αυτής.

5. Ευελπιστούμε στη θετική ανταπόκριση στο αίτημά μας, εκφράζουμε το σεβασμό μας στον Μητροπολίτη μας και περιμένουμε μέχρι το καλοκαίρι να γιορτάσουμε την επαναλειτουργία της Μονής της Ευαγγελιστρίας, κάνοντας εγκαίνια, χοροστατούντος του ίδιου.

6. Η παρούσα να κοινοποιηθεί:

Α. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Β. Αρχιεπισκοπή Αθηνών
Γ. Γενικό Γραμματέα Ηπείρου
Δ. Νομάρχη Ιωαννίνων
Ε. Δημάρχους και Κοινοτάρχες Ζαγορίου
Ζ. Τοπικό Τύπο Ιωαννίνων

Απόσπασμα Γενικής Συνέλευσης ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ της 13-2-2005
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Αριστόβουλος Χρόνης
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Κων/νος Ιωαννίδης
Αθήνα, 15-3-05

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Στο Ανατολικό Ζαγόρι περιόδευσε
ο Στ. Καλογιάννης

Το Ανατολικό Ζαγόρι επισκέφθηκε την Κυριακή ο Στ. Καλογιάννης με αφορμή τις εκδηλώσεις για την επέτειο της καταστροφής των χωριών από τους Γερμανούς. Ο Στ. Καλογιάννης συνάντησε στο Γρεβενί τον Δήμαρχο κ. Β. Σπύρου τον οποίο ενημέρωσε για τις συνεννοήσεις που έχουν γίνει από πλευράς ΥΠΕΧΩΔΕ με την Εγνατία Οδό Α.Ε. για την εκπόνηση της μελέτης αποκατάστασης του Μεγάλου γεφυριού στο Καβαλλάρι και για την σύνδεση της Εγνατίας με το Αν. Ζαγόρι, μέσω του κόμβου στην Μπαλντούμα.

Τουριστικό έντυπο για το Μονοδένδρι

Κυκλοφόρησε από το Ριζάρειο Ίδρυμα ο έγχρωμος τρίπτυχος χάρτης για το Μονοδένδρι. Ο χάρτης περιλαμβάνει μεταξὺ άλλων στοιχεία για την ιστορία, τις φυσικές ομορφιές και τα πολιτιστικά αξιοθέατά της, ο δε χάρτης του εντύπου αναμένεται να αποτελέσει πολύτιμο οδηγό για τους δεκάδες επισκέπτες. Το τρίπτυχο διανέμεται δωρεάν σε όλα τα περιφερειακά γραφεία του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ) και τους μεγάλους τουριστικούς οργανισμούς, τουριστικά πρακτορεία και άλλους φορείς, ενώ στο Μονοδένδρι διατίθεται από το Ριζάρειο Ίδρυμα. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν επίσης να βρουν το νέο χάρτη σε ξενοδοχεία και εστιατόρια της περιοχής.

Νέο διοικητικό συμβούλιο
στο Σύνδεσμο Ζαγορισίων

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορισίων που προήλθε από τις εκλογές της 27ης Ιουνίου συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: Πολύβιος Καρράς (Μανασσής)
Αντιπρόεδρος και υπεύθυνος χορευτικών εκδηλώσεων: Αλέξιος Οικονόμου (Ελάτη)
Αντιπρόεδρος και υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Χατζαρόπουλος Δημήτριος (Μεσοβούνι)
Γεν. Γραμματέας: Χριστόφορος Φωτόπουλος (Ασπράγγελοι)
Ταμίας: Χρηστογούλας Στέφανος (Βραδέτο)
Υπεύθυνος χορευτικών τμημάτων: Καραϊσκος Κων/νος (Ελαφότοπος)
Κοσμητορας: Χρήστος Ράπτης (Καπέσοβο)
Έφορος αρχείου και ιματιοθήκης: Ρίζος Πέτρος (Μονοδένδρι)
Υπεύθυνος Εκδόσεων: Βλαχόπουλος Κων/νος (Δίκωφο)

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Αθλητικός Όμιλος Ελαφοτόπου αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει θερμά τους: 1) κ. Θωμά Στάμου, γενικό διευθυντή της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και 2) τον συγχωριανό μας κ. Αθανάσιο Πελ. Οικονομίδη, πολ. μηχανικό, γιατί χάρις στο ενδιαφέρον και τις ενέργειές τους η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού επιχορήγησε το σωματείο μας με το χρηματικό ποσό των 43.000Ε, με το οποίο ολοκληρώθηκε η διαπλάτυνση και έγινε η επίτρωση του γηπέδου μας.

Ελαφότοπος 9-7-2005

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ Α.Ο. ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Αρραβώνες
— Ο **Θανάσης Δ. Τσουμάνης**, που δίνει ζωή με το μαγαζί του στο μεσοχώρι του Διλόφου, αρραβωνιάστηκε με την καλή του **Χριστίνα Μπριασούλη**.

Στο ζευγάρι και τους φίλους γονείς Μήτσιο και Ντίνα συγχαρητήρια και καλά στέφανα.

— Ο **Θωμάς Αγ. Μαγγίδης** αρραβωνιάστηκε με την καλή του **Ελευθερία Γρηγορίου**.

Στο ζευγάρι και τους φίλους γονείς Άγγελο και Ισμήνη αλλά και στη γιαγιά Νίκη θερμά συγχαρητήρια και καλά στέφανα.

Ελένη Δούβλη

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

— Ο **Γιώργος Γκιώκας** και η **Βασίλική Τζιοθάρ** χάρισαν ένα υγιέστατο αδελφάκι στο γιο τους Χρήστο τον Ιούνιο του 2005. Να ζήσουν ευτυχισμένα τα αγοράκια.

Βαπτίσεις

— Η **Αλίκη του Θόδωρου Τσουμάνη** και της Ρηνίας Φερεντίνου και ο **Αχιλλέας Αναστασόπουλος** βάπτισαν την μοναχοκόρη τους στην Αθήνα στις 26-6-2005 και την είπαν **Αθηνά**. Να τους ζήσει και νυφούλα να τη χαρούν.

Δέσποινα Γκερλέ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Συγχαρητήρια

— Η **Δοβριανίτσα Ερατώ Καραγιαννοπούλου** πήρε πτυχίο Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Θερμά συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία.

— Η χωριανή μας **Χρυσάνθη Παπαγεωργίου** πήρε πτυχίο Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών. Θερμά συγχαρητήρια.

Καλή σταδιοδρομία.

Γάμοι

— Ο **Νικολάκης Κοτσίρης** γιος του Παύλου και της Δοβριανίτσας Ευδοξίας-Χατζηβασδέκη Κορέλη παντρεύτηκε στις 18-6-2005 την **Γιώτα Μπίσδα**.

Θερμά συγχαρητήρια, να ζήσουν.

Θάνατοι

— Πικρό μήνυμα έφθασε στο χωριό μας. Πέθανε στην Αθήνα όπου εκηδεύθη, ο **Αντώνης Θωμάς** σύζυγος της Ισμήνης μας. Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Αττικής γης που τον σκέπασε. Θερμά συλλυπητήρια στην Ισμήνη μας, τον Χρήστο, Τόλη και λοιπούς συγγενείς.

Μιχάλης Κομπάρος

— Ένας καλός απλοϊκός και απονήρευτος γείτονας μου, καταγόμενος εκ Κ. Πεδινών ο **Χρήστος Μπίτσιος** έφυγε για το μεγάλο ταξίδι την 28-5-2005 και εκηδεύθη την επομένη. Ας είναι ελαφρύ το χόμα του Πέλιου μας που τον σκέπασε.

Αιώνια η μνήμη του.

Μ.Γ.Κ.

Βαπτίσεις

— Την Κυριακή 26 Ιουνίου 2005 έγινε στο χωριό μας η βάπτισμα του παιδιού του ζεύγους **Κώστα Λαδιά και Νίκης Φερεντίνου**. Ο νουνός έδωσε το όνομα **Βασίλης**.

Να τους ζήσει και καλός χριστιανός.

Μ.Γ.Κ.

Γάμοι

— Μεγάλο γαμήλιο τραπέζι έγινε στις 3 Ιουλίου στην Δοβρά μας. Στο Μεσοχώρι μας καλύφθηκε χώρος 500 και πλέον και πλέον τ.μ. με σκέπαστρο και εμπλουτίστηκε με όλες τις σύγχρονες ανέσεις για το γαμήλιο τραπέζι της κόρης του πρώην Αντιδημάρχου Ιωαννίνων **Στάθη Βαμβέτσου Ζωή** Καθηγήτρια Γαλλικής.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ 50ΑΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
ΤΡΙΣΤΕΝΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή 17, 18 και 19 Αυγούστου 2005

Θα λειτουργήσει εικαστικό εργαστήριο για παιδιά με την καθοδήγηση ζωγράφου απόφοιτου της Σχολής Καλών Τεχνών.

Σάββατο, 20 Αυγούστου 2005, 9.30 μ.μ.

Θα δοθεί θεατρική παράσταση στο Μεσοχώρι από το Θεατρικό Εργαστήριο Πνευματικού Κέντρου Σφακιτών Λευκάδας με το έργο: «Οι Γερμανοί ξανάρχονται». Με τη φροντίδα του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου.

Κυριακή, 21 Αυγούστου 2005

Τελική επαναφοράς της ονομασίας της «ΟΔΟΥ ΡΙΖΑΡΩΝ» που είχε αφιερώσει το Τρίστενο στον κεντρικό του δρόμο, στις αρχές του περασμένου αιώνα προς τιμήν των Εθνικών Αγωνιστών, Ευεργετών και Ιδρυτών της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής —το φωτοδότη του Ζαγορίου και του Έθνους— με τιμώμενα πρόσωπα τους εκπροσώπους του Ριζαρείου Ιδρύματος. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Θεία Λειτουργία και Επιμνημόσυνη Δέηση με τη συμμετοχή του Ιερέα της Ριζαρείου, και τμήμα της Βυζαντινής χορωδίας του Συλλόγου Ιεροψαλτών Νομού Ιωαννίνων «ο Κουκουζέλης»,
- Αποκαλυπτήρια της πινακίδας της «ΟΔΟΥ ΡΙΖΑΡΩΝ»,
- Πάνδημο γεύμα στο Μεσοχώρι και
- Βραδινή κινηματογραφική προβολή

Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη 22, 23 και 24 Αυγούστου 2005

Το ετήσιο πανηγύρι Τρίστενου, στο οποίο θα συμμετέχει και ο Χορευτικός όμιλος της Αδελφότητας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Κ. ΣΟΥΔΕΝΑ

Γάμοι

— Στις 23 Ιουλίου στην Παναγία Νανιούς Ευβοίας ο συγχωριανός μας **Γιάννης Γ. Χουλιάρης** παντρεύτηκε με την **Ιωάννα Γεροστάθη**.

Στους νεόνυμφους να ζήσουν ευτυχισμένοι και στους γονείς τους να τους χαίρονται.

Οικ. Γ. Παπαγεωργίου
Β. Τζιόβα

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα, όπου έμενε, η **Αθηνά Οικονομίδη-Γράβου** σε ηλικία 83 ετών. Γεννημένη στα Κ. Σουδενα παντρεύτηκε τον Μιχάλη Γράβο από τα Κούρεντα, έμπορο στο Κάιρο όπου και ζήσαν για πολλά χρόνια. Δημιούργησαν μια καλή οικογένεια. Με την επιστροφή τους από την Αίγυπτο εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Αθήνα (Παπάγου).

Στο σύζυγο, τα παιδιά της και τις αδελφές της Θάλεια Μπαμπανάτσα και Σωτηρία Καρατζά τα πιο θερμά συλλυπητήρια.

Οικ. Β. Τζιόβα

«Το Ζαγόρι μας»

ΚΗΠΟΙ

Γεννήσεις

— Την Κυριακή, 12 Ιουνίου 2005 ο **Θόδωρος και η Στεφάνια** του Δημήτριου και της Χρυσούλας Λουτσάρη χάρισαν στον Παύλο τους ένα υγιέστατο αδελφάκι. Να τους ζήσει.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Γεννήσεις

— Ο υπάλληλος της Τ.Ε.Δ.Κ. Ιωαννίνων **Κώστας Τάγκας** και η καθηγήτρια **Μελπομένη Γαζέτη** χάρισαν στην Ελένη και το Γιώργο τους ένα υγιέστατο αδελφάκι στις 13 Ιουνίου 2005. Να τους ζήσει χαρούμενο και ευτυχισμένο.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

— Με πολύ χαρά πληροφορηθήκαμε ότι απέκτησαν το τρίτο τους παιδί, ένα πανέμορφο αγοράκι, οι χωριανοί μας φίλοι μας, καλοί μας γείτονες και μέλη της αδελφότητας **Κώστας Τηλεμ. Τάγκας και Μένια Τάγκα-Γαζέπη**.

Απεβίωσε ο Δημήτρης Χατζής της Ταινοθήκης

Απεβίωσε το Σάββατο 25/6/05, ύστερα από σύντομη ασθένεια, ο **Δημήτρης Χατζής** (φωτογραφία), ένας βωβουσιώτης με ιδιαίτερο ρόλο στην ανάπτυξη του κινηματογράφου στη χώρα μας και πολύ αγαπητός στο χωριό του, το οποίο και επισκεπτόταν συχνά. Ήταν μέλος της Διοίκησης Επιτροπής και Υποδιευθυντής της Ταινοθήκης της Ελλάδος, του οργανισμού δηλαδή που διασώζει την ιστορία του σινεμά στην Ελλάδα.

Ο Δημήτρης Χατζής γεννήθηκε το 1951 στη Βωβούσα Ιωαννίνων. Σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας και άσκησε για δύο χρόνια τη δικηγορία. Υπήρξε από τους βασικούς συνεργάτες της Αγκαίας Μητροπούλου στην Ταινοθήκη της Ελλάδος και από το 1995 αναλαμβάνει ουσιαστικά στην υλοποίηση της ταινοθήκης της Ελλάδος και συνετέλεσε στην υλοποίηση της μενιοθήκης για τη μεταφορά της Ταινοθήκης στον κινηματογράφο «ΛΑΙΣ» σε συνεργασία με τον Νίκο Μπελαβίλα και το Δ.Σ. του Ιδρύματος. Διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος στο Δήμο Αγίας Παρασκευής από το 1991 έως το 1994 καθώς και πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Αγίας Παρασκευής από το 1995 έως το 1998.

Τους ευχόμαστε να τους ζήσει να το χαρούν και γαμπρό και να κάνουν το τέταρτο να γίνουν πολύτεκνοι.

Επίσης πληροφορηθήκαμε ότι μέσα στον Αύγουστο θα αποκτήσουν μωρό οι: Βασίλης Τηλεμ. Τάγκας και Χρήστος Παναγ. Γόγολος. Και σ' αυτούς ευχόμαστε το μωρό τους να 'ρθει με το καλό.

Για το Δ.Σ. της αδελφότητας
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Βακάμης

ΛΑΙΣΤΑ

Θάνατοι

— Στις 2-6-2005 προδομένος από την καρδιά του έφυγε για πάντα από κοντά μας ο **Μιχάλης Παπαρούνας** νεώτατος στην ηλικία των 46 ετών. Κουράγιο και δύναμη στον πατέρα του σ' αδελφία του και όλους τους συγγενείς ν' αντέξουν αυτό τον πόνο από τον πρόωρο χαμό του.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Βαπτίσεις

— Ο **Ευγένιος** γιος του **Αλέκου Μασούρα** και η **Βίκυ Βράκα** βάπτισαν το δεύτερο παιδί τους στη Λάρισα και του έδωσαν το όνομα **Αθανάσιος**. Να τους ζήσει.

Χαρά Παπαδοπούλου

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Βαπτίσεις

— Ο **Γιώργος Τσιπόκας** και η **Ντίνα Καλύδα** την Κυριακή της Πεντηκοστής, 19-6-2005 βάπτισαν την δεύτερη κορούλα τους στην Τραχιά Ναυπλίου και την είπαν Θεοδώρα. Να τους ζήσει και νυφούλα να τη χαρούν.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Θάνατοι

— Ο πρώην νεοκόρος του Ι. Ν. Αρχιμανδρείου Ιωαννίνων, 88χρονος **Αντώνης Βάσιος**, από τις 13 Μάη του 2005, αναπαύεται στα Γιάννενα, κοντά στην από διετίας μαυροβουνιώτισσα γυναίκα του Βασίλεια Αριστοκλή Ζήμου. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γάμοι

— Το Σάββατο στις 25 Ιουνίου 2005 στον Ιερό Ναό Αγίου Αθανασίου Μονοδενδρίου τελέστηκαν οι γάμοι του συγχωριανού μας **Αναστασίου Λάζου** και της **Ελπίδας Κεφάλ** από το Χαροκόπι Ιωαννίνων. Μετά τη στέψη επακολούθησε δεξίωση στο κέντρο «ΚΕΛΑΡΠ» στο Πέραμα, όπου ένα πλήθος καλεσμένων γλέντησαν με τη συνοδεία λαϊκής ορχήστρας ως τις μεταμεσονύκτιες ώρες.

Οι ευχές μας ολόθερμες ας συνοδεύουν το νιόπαντρο ζευγάρι για μια ζωή ευτυχισμένη.

Σ.Θ.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Γάμοι

— Με τις ευλογίες της εκκλησίας, την 10ην Ιουνίου τ.ε. και ώρα 12.00, δύο νέοι επιστήμονες ένωσαν διά

βίου την ζωή τους.

Ο Παπικιώτης, βιολόγος **Χαρίτακης Ι. Παπαϊωάννου** και η εκλεκτή της καρδιάς του, επίσης βιολόγος από τη Λάρισα, **Βασίλική Καττή** στεφανώθηκαν στον Άγιο Βλάσιο Παπικού. Στους νεόνυμφους, το Ζαγόρι μας, εύχεται μακροζωϊαν, υγείαν, ευτυχία, ευδαιμονία και πολυτεκνία. Στους δε γονείς, αμοτέρων των οικογενειών, να τους ζήσουν ευτυχισμένοι και να τους χαρίσουν πολλά εγγονάκια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Συγχαρητήρια

— Η Σκαμνελιώτισσα **Ελένη Δερέκα** του Γεωργίου ορκίσθηκε στις 13 Ιουνίου 2005, σαν τακτική-μόνιμος υπάλληλος του Δήμου Τύμφης του Κλάδου ΠΕ Διοικητικών-Οικονομολόγος, ύστερα από σχετικό διαγωνισμό του ΑΣΕΠ.

Συγχαίρουμε λοιπόν τη νέα συνάδελφό μας, της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία-καλή συνεργασία και πάντα επιτυχίες στη ζωή της.

ΑΛΕΞΗΣ ΤΖΙΑΣΙΟΣ

Προϊστάμενος Δ/κών-Οικ/κών Υπηρεσιών Δήμου Τύμφης

Βαπτίσεις

— Η πλειοψηφούσα Δημοτική μας Σύμβουλος, καθηγήτρια **Γεωργία Καρθούνη** και ο δασολόγος **Φώτης Κολίος** την Κυριακή 26-6-05 και ώρα 12 στον Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου στα Γιάννενα βάπτισαν το μοναχογιό τους και οι νονοί **Ηλίας Παπαδήμας** και **Σόνια Ζήση** του χάρισαν το όνομα **Αλέξανδρος**. Να τους ζήσει και γαμπρούλη να τον χαρούν.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γάμοι

— Η **Ράνια** του **Σωτήρη Βαγγελή** και της **Αρετής Χασκή** παντρεύτηκε στον Ι. Ν. Αρχιμανδρείου Ιωαννίνων τον εκλεκτό της **Θεόφιλο Καζανά** στις 9 Ιουλίου 2005. Επακολούθησε τρικούβερο γλέντι στην πλατεία του χωριού Κρύα. Να ζήσουν να ευτυχίσουν με απογόνους και όλου του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Βαπτίσεις

— Ο **Νίκος του Φώτη Βαγγελή** και η **Αντωνία Καραγιάννη** βάπτισαν τη μοναχοκόρη τους στο Τσεπέλοβο στις 3-6-2005 και τη νονά καθηγήτρια **Ελένη Μπιστιόλη**, της χάρισε το όνομα της γιαγιάς **Γεωργία**. — Οι εφοριακοί **Αλέξανδρος Μπράζου** και της **Ελένης** βάπτισαν το αγοράκι τους στον Ι. Ν. Αποστόλου Παύλου Ιωαννίνων στις 10 Ιουλίου 2005 και οι νονοί **Γιώργος** και **Στέλλα Κατωγιάννη** του χάρισαν το όνομα **Πασχάλης**.

Να ζήσουν τα μωράκια ευτυχισμένα και στα στέφανά τους να χαρούν.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Θάνατοι

— Η **Ευμορφία Κατσιούρα** του **Κων/νου** και της **Παρασκευής** στις 13-6-2005 έφυγε για πάντα από κοντά μας. Συλλυπητήρια στους οικείους της.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΓ. ΜΗΝΑΣ

— Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Ιερού Ναού «Γέννησης Θεοτόκου» Αγίου Μηνά Ζαγορίου ευχαριστεί θερμά τα αδελφία **Αγγελική και Αλέξη Στεργίου** για την προσφορά των 750 ευρώ στη μνήμη των γονέων τους **Ευμορφία και Χαρίση**.

ΑΡΙΣΤΗ

Προσφορές

— Στη μνήμη της αποβιώσας την 6/6/05 **Θάλειας Γ. Γκατζέ**, προσέφεραν στον Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου:

Τα παιδιά και τα εγγόνια της, συνολικά ευρώ 300

Το ζεύγος Άρης-Ουρανία Μιχαήλ ευρώ 30.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— ΤΟ Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Ασπραγγέλων, ευχαριστεί θερμά τις κάτωθι οικογένειες για τις προσφορές:

— Οικ. **Τσαπάρη Κωνσταντίνου**: 30 Ε εις μνήμην **Γεώργιου**

Γκρουΐδη και 20 Ε εις μνήμην **Αντώνη Θωμά**

— Οικ. **Παπαναστασίου Γαβριήλ**: 20Ε εις μνήμην **Γεωργίου Γκρουΐδη και 20Ε** εις μνήμην **Χρήστου Μπίτσιου**.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Αντί στεφάνου εις μνήμην της **Ευμορφίας Κατσιούρα** καταθέτουν χρηματικό ποσό 480 Ε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων:

— Τα παιδιά της και τα εγγόνια της

Οι οικογένειες:

— **Κατσιούρα Χριστόδουλου**

— **Κατσιούρα Γεωργίου**

— **Κατσιούρα Αλεξάνδρου**

— **Κατσιούρα Κων/ντίνου**

— **Τάκη Τζαφλίδη**

— **Νίκου Σιατούφη και Ιωάννη Οικονομίδη**

— **Βασίλη Λεοντίδη**

— **Ηλία Πάτση και Βασιλείου Πάτση**

— **Ντούλια Γεωργίου**

— Επίσης για φιλανθρωπικούς σκοπούς καταθέτουν χρηματικά ποσά οι οικογένειες:

— **Ανδρέα Λεοντίστη**

— **Κων/ντίνου Αδαμίδη**

— **Δημητρίου και Κατίνας Αγαθοπούλου**

— Αντί στεφάνου εις μνήμην του **Γιώργου Γκρουΐδη** η οικογένεια **Βασίλη Λεοντίδη** καταθέτει 30Ε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων.

Η εκκλησιαστική επιτροπή ευχαριστεί.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Βασίλειος Μ. Τζιόβας

Καφέτσιος Αθανάσιος

ΕΥΡΩ 35

Στουκίδης Bill

Ζήσης Ιωάννης

ΕΥΡΩ 50

Κληροδότημα «Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου»

Διαμάντη-Καλαντζή Μαρίνα

Δάνου Ειρήνη

ΕΥΡΩ 15

Τζαφλίδου-Ματθοπούλου

Μαργαρίτα

Θάνου-Σκόρδου Αμαλία

Λαζόπουλος Γιάννης

Σοφianoπούλου Πολυξένη

Χουλιάρας Γεώργιος

Παπικιώτης Χρήστος

Καζούκα-Τσουμάνη Τζένη

Γκαράνης Ηλίας

Έξαρχος Θεμιστοκλής

Στρούλιας Γιώργος

Μασούρας Γιάννης

ΕΥΡΩ 30

Pavlovic Slatzana

Δούκα-Δάλλα Άννα

Milios Fotis

Λαδιάς Νικόλαος

Ζώης Άρης

Δραγοπούλου-Συριγγέλα Μαρίνα

Εξάρχου Λευκή

Σακελλαρίου-Καρτσαφλέκη

Ναυσικά

Κοντονάσιος Σπύρος

Χαρίτος Γιώργος

Λάμπας Κων/νος

ΕΥΡΩ 10

Πανταζής Λεωνίδας

Παπάζογλου Κων/νος

Πατσιά Βασιλική

Δριγκοπούλου Ιωάννα

Δαμβόπουλος Θωμάς

Στουκίδης Γιώργος

Στουκίδης Χριστόδουλος

Φατούρου Ελένη

Αναγνωστοπούλου Δέσποινα

Δερβένη Ελένη

Μπαζούκας Αθανάσιος

Τζήμας Ιωάννης

Πέτσα Σταυρούλα

Τζιτζη-Λατσιου Κλεοπάτρα

Στεργίου-Αθανασούλα Αικατερίνη

Ζαχαράκη Ιφιγένεια

Σάκκας Γιάννης

Ζαρίδη-Καραγεωργίου Σέβη

Καραγεωργίου-Παριπόδη

Βασιλική

Σακελλαρίου Χαρίκλεια

Αλεξίου Αλέξανδρος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

Μοναδική πηγή εσόδων για «Το ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» αποτελούν οι ετήσιες συνδρομές και προσφορές των συμπατριωτών μας.

— Από αμέλεια **ΑΣ ΜΗ ΤΟ ΞΕΧΝΟΥΜΕ** για να συνεχίσουμε απρόσκοπτα την έκδοσή του.

Η ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Ο **Γιάννης και η Νίνα Γέπη** προσέφεραν στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη **Βασιλείου Τσούγια**.

— Ο **Ηλίας Ευθυμίου** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 20 ευρώ στη μνήμη των αγαπημένων του γονιών **Γεωργίου και Χρυσάνθης Ευθυμίου** και της σεβαστής γιαγιάς του **Βασιλικής**.

— Η κα **Δερβένη Δήμητρα** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 20 ευρώ.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά.

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πρόεδρος

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Α' Αντιπρόεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

Β' Αντιπρόεδρος

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Γεν. Γραμματέας

ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ταμίας

ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

Μέλος

ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Μέλος

Αριστέστην μέλη:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ

ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ

ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ

ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

Συνδρομές, εισφορές

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροποταίο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Τηλ. 26510 26266

Ιωάννινα 45444

Ετήσια ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ

Ευρώπης 30 ΕΥΡΩ

Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΛΗ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)

Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845

Ιωάννινα 454 44